

ЖОВТЕНЬ—ЛИСТОПАД, 1933

« ЖІНОЧИЙ СВІТ »

Місячний журнал для національної освіти українського жіноцтва в Америці.

— «О» —

Орган «Союзу Українок Америки»

— «О» —

Редагує: **МАРІЯ Е. БЕК**
1006 E. Carson Street
Pittsburgh, Pa.

ПЕРЕДПЛАТА:

Річно \$2.00
Піврічно 1.25
Заграницею річно 2.50
Одно число 15 ц.

— «О» —

SUBSCRIPTION RATES:

Annually \$2.00
Semi-Annually 1.25
Foreign Countries (an'ly) . 2.50
Single Copy 15c

“ ZINOCY SVIT ”

Ukrainian Women's
Monthly Magazine

— «О» —

Organ of the Ukrainian
Women's League of America

— «О» —

Editor: **MARY V. BECK**
1006 E. Carson Street
Pittsburgh, Pa.

— : 3 МІСТ : —

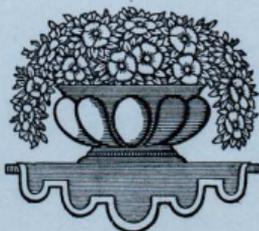
ВІД РЕДАКЦІЇ—Листопадові дні
ГОЛОВНА УПРАВА СУА—Обіжник
МАРУСЯ СИНЕНЬКА—Невмудурований герой
УЛЯНА КЛЕНОВА—Сімдесяті роковини О. Кобилянської
ДР. А. Т. КІБЗЕЯ—Жіночі недуги
ДР. В. СІЧИНСЬКИЙ—Жінка й українське народне мистецтво
ІОСИФ БУКАТА—Боротьба за волю
ПРОФ. І. ОГІЄНКО—Почесне завдання Союзу Українок
ПРОФ. С. РУСОВА—До жінок стіта
ПРАЦЯ У ВІДДІЛАХ СУА—Дописи з місць
УЛЯНА КРАВЧЕНКО—Поезія
ХТО ПРАЦЮВАВ ДЛЯ «ЖІНОЧОГО СВІТУ»?—Звіт

SECTION BY YOUNG UKRAINIANS

AN EDITORIAL—The First of November
PROF. R. E. IRETON—The Plight of Ukrainians in Soviet Russia
JOHN PANCHUK—Irene
MIKE IVANCHAK, Jr.—The Fall of Ukraine
MINUTES OF THE UKRAINIAN YOUTH'S CONGRESS

СВІТЛИНИ

З ДНІВ БОРОТЬБИ — окладинка
СОФІЯ ГАЛЕЧКО У. С. С.—ст. 3
ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА—ст. 5
ПАРУБОК З БОРЩІВЩИНИ—ст. 9
ВІДДІЛ 29 СУА В ВУНСАКЕТ, Р. АІІ—ст. 15
ЖЕРТВИ ГОЛОДУ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ—ст. 17
ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД В ДІТРОЙТ—ст. 26.

ЖІНОЧИЙ СВІТ

ЖУРНАЛ — МІСЯЧНИК

ОРГАН «СОЮЗУ УКРАІНОК АМЕРИКИ»

Рік 1. Ч. 6-7

ЖОВТЕНЬ—ЛИСТОПАД

Vol. 1. № 6-7

ЛИСТОПАДОВІ ДНІ

ВАЖКА була доля українського народу по обох сторонах Збруча перед світовою війною, але ще важчою стала вона підчас тої війни. По одній стороні цієї австрійсько-російської границі, востра царська нагайка гнала в сторону Галичини тисячі Українців знад Дніпра, а по другій стороні австрійсько-угорський багнет додавав охоти їм іти назустріч тисячам Українців знад Дністра; різати брат, брата. І тоді багрілі чорноземі ниви, валялись горами розшарпані трупи, червоними загравами блестили в темні ночі небеса, а дивними згуками клекотіли зелені Карпати.

Вірно та сліпо служили своїйому цісареві Галичани, мужко зносили за царя брати знад Дніпра свої рани. А вдома, оплакувала смерть сина неодна старенька мати, в розпуці ломила руки неодна молоденька вдова, скигали в голоді осиротілі українські діти. Володарі віддячувались своїм вірним жовнірам так, що їхні вимучені родини, за зраду держави, заганяли в страшні табори смерті: Талергоф, Гмінд, Сибір.

Вкінці опам'ятались ворогуючі брати; пізнали гірку правду. Не за своє щастя, не за добро свого народу вбивали вони один, одного, а за цісарську та царську жажду більшого панування різали без жалю та пощади свій, свійого.

З страшним грюкотом повалився в 1917 році перший царський трон. Ще якийсь час хитався спорохнявілий австрійський трон, але 1918 р. й він розсипався від ударів власних підданих і його упадок проרוкував нове життя для всіх поневолених народів.

Першого Листопада заняли Українські Січові Стрільці Львів та проголосили Західню Україну вільною державою. Сотки літ працював український нарід в поті чола на чужих зайдів; сотки літ носив він важке ярмо австрійської та польської неволі. В одну мить він прівав кай-

дани та став вільним народом.

Воля — залунало грімко у Львові та відбилося голосним відгомоном у високих Карпатах, понеслось швидким гомоном понад широким Дніпром та залетіло до Києва, серця України. Зворухнувся сорок-мільоновий велитень та кріпкими грудьми заспівав нову пісню, новий гимн: «ВЖЕ ВОСКРЕСІЛА УКРАІНА».

Почалась тепер нова та довга боротьба за долю України. Вороги сунули на молоду державу з усіх сторін, рішені втопити волю в морі української крові, жадні загарбати опять її багатства. Неначе розярені льви боролись сини України за свою землю: голодні, обдерті, без потрібних куль. Тисячами гинули скошені ворожими кулями чи повалені безпощадним тифом. А ворожі навали поволі окружали їх, своєю великою силою перемагали їх, а вкінці взяли верх та на чотири часті роздерли Україну.

Листопадіві Дні — це дні радості, але зарамом і дні жалоби й смутку. В серцях Українців по цілому світі відроджуються в ці дні гарні та веселі хвилини, якими вони жили в листопаді, 1918 року, а рівночасно устроюють вони поминальні свята, щоби гідно помянути цих борців, які впали в бою за волю вітчизни.

В ці дні набіраються Українці нових сил до праці, нової охоти до боротьби з ворогами, які в катівський спосіб винищують нарід, щоби вбити у ньому всяке бажання волі.

Але ростуть сини погибших батьків та продовжують почате ними діло. Вороги стріляють їх, вішають їх, в темні тюрми саджають їх, але їхнє місце забирають нові борці й провадять далі боротьбу. Росте поволі українська міць, гартується в печлі мук та страждань, щоби колись щераз могутим гураганом вимести всіх ворогів з України та влаштувати щасливе життя на вільній та свободній Україні.

Чи ви сповнили свій обов'язок? Чи ви передплатили "Жіночий Світ"?

ОБІЖНИК

ГОЛОД НА УКРАЇНІ:

ГІДНО з резолюцією, ухваленою на «Святі Української Жінки» в серпні, ц. р. підчас Українського Тижня в Шікаго, як також ухвалою Загальних Зборів Союзу Українок Америки в Нью Йорку, дня 12 листопада, ц. р., в присутності 48 делегаток і членкинь СУА, засновано «Комітет Допомоги Голодуючим на Україні».

У склад цього комітету ввійшли: Др. Неонія Пелехович, голова; Марія Петренко й Петра Костецька, секретарки; Марія Гребенюцька, Стефа Абрагамовська, І. Зиблікевич, Павліна Авраменко, Зіна Лисюк, Емілія Кузів, Юлія Ярема, комітетові.

Головна Управа СУА взиває отчим всі свої відділи співділати з цим комітетом і в усіх потребах звертатися до нього за вказівками на адресу: Dr. Nellie Pelechovich, 307 E. 10th St., New York City.

Усі відділи повинні брати участь в протестаційних вічах і походах в їхніх громадах. Уряд відділів повинен доглядати, щоби всі членкині брали живу участь і були добре поінформовані. Всі часописи не шадять на своїх сторінках місця, щоби представити страшні терпіння наших братів і сестер під червоною Москвою; треба їх пильно читати. Большевицькі провокатори твердять, що голоду на Україні нема. Щоби не піддатися таким провокаціям, треба знати, що пишуть про це українські часописи й журнали, які подають вісти з достовірних жерел.

Головна Управа СУА висилає МЕМОРАНДУМ до відділів. Цей меморандум треба підписати й вислати негайно до Президента Рузвельта до Вашингтону.

ЕКСПОНАТИ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ:

Експонати Союзу Українок Америки, які Головна Управа закупила для вжитку відділів СУА на вистави в їхніх місцевостях, вже вернули з Вистави в Шікаго до Нью Йорку. Відділи, котрі зложили вже \$50.00 на цю ціль, звольте згодоснитися до Виставового Комітету СУА на адресу: Mrs. Emily Uhorchak, 325 York St., Jersey City, New Jersey, в якому часі хотіли б зробити у себе виставку цих експонатів. Протися висилати зголошення якнайкорше, щоби можна їх на час вислати, як також оминати два зголошення на цей самий день. Відділи, які ще не зложили цієї суми, звольте її якнайкорше вирівнати, бо комітет має ще досить великий довг, а саме тисячу доларів, до сплачення.

«ЖІНОЧИЙ СВІТ»:

Одинокий український жіночий журнал в Америці є урядовим органом Союзу Українок Америки. В ньому будуть постійно появлятися обіжники, організаційна переписка, пояснення та вказівки СУА. Протися вислати туди всі звідомлення про працю у відділах, запити, і т. п. Подається до відома відділів, що відчити, які Головна Управа вислала до відділів, перестать вислати, натомість будуть вони друковані в Жіночому Світі. Для того дуже важно, щоби кожний відділ передплачував цей журнал. Іза того, що журнал цей вдержується з передплат та розпродажі поодиноких чисел, протися його якнайбільше поширювати.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА В НЬО ЙОРКУ.

ЯК ЗАКЛАДАТИ НОВІ ВІДДІЛИ СУА

З УСІХ сторін Америки, пишуть часто жінки та просять о вказівки, як закладати відділи СУА. Щоби поширити ідею закладання відділів одинокої української організації жінок в Америці та помочи жіноцтву в заснованні їх, подаємо отці перші вказівки.

Десять або більше жінок чи дівчат українського походження, можуть утворити новий відділ СУА. Перші збори жіноцтва, яке хоче заложити новий відділ СУА, вибірає зпоміж себе уряд, а саме: предсідательку, писарку, скарбничку й дві контрольорки; також господарина та доглядачку хорих. Цей уряд зголошує до Централі в Нью Йорку імена та адреси уряду й вносить прохання прийняти їхній відділ до Союзу Українок Америки. Вслід за тим Централь висилає їм статут, який треба прочитати, щоби як слід зрозуміти ціль і завдання відділу.

Централь видає чартер, за котрий відділ платить одноразово \$10.00. Кожний відділ платить щорічно членську вкладку до Централі в Нью Йорку в сумі \$5.00. По оплаті \$15.00, Централь висилає відділові чартер і надає йому число. Фінансові засоби Централі СУА складаються з річних вкладок відділів.

Кожний відділ СУА сам установляє розміри членських вкладок для своїх членкинь відділу. Новий уряд відділу скаликає організаційні збори, де знову пояснюється ціль організації й обовязки членкині супроти відділу. Членкинь належить приймати без різниці їхньої партійної чи церковної приналежності, як довог вони не належать до ворожої нам більшовицької партії.

(Продовження на сторони 23-й).

Маруся Синьєнка.

НЕВМУНДУРОВАНІЙ ГЕРОЙ

У БУРСІ студентів нищої гімназії — великий рух. Не їде їм сьогодні наука в голову, не сидять вони кругом великого стола над книжками, а переступаючи вострі приписи управителя, збираються по кутках та гомонять немов рій бджіл коло матиці.

Знаєчка висувається настіа білолиций четвертокласник Михась, піднімає вгору праву руку й гамір звільна завмірає. Кругом стола збираються цікаві студенти, а кімнату виповняє поволі тиша.

«Товариші!» — почав Михась. «Послідньої ночі Українські Січові Стрільці забрали Львів у свої руки й проголосили Українську Народню Республіку!»

І ледви докінчив. Щось звивалось клубком у горлі, перелось вгору, він не пускав, а воно підходило вище, аж вкінці бризнуло з ясных очей струєю густих сліз. Вслід за цим показались брилянтові цяпки й в очах слухачів, які нащуривши пильно вуха, неначе боялись пропустити одно висказане слово та гляділи бистримі орлиними очима в розпалене лице молодого бесідника.

А Михась боревся внутрі сам із собою. Нарешті обтер рукавом сльози, затиснув так криклові зуби, що щокі горбками висунулись на худому лиці, підняв оянт праву руку, але такі не міг промовити ще слова. Доперва по довгій хвилині залунав його тонкий голос звуку.

«Товариші!» Тільки гарячими сльозами можна виявити найбільшу радість, не словами. Тому не дивуйтесь мені, що очі

мої зросили сльози. Але я бачив сльози втіхи й у ваших очах. Значиться, що ми всі сьогодні радіємо, що по сотках років важкої неволі, впали долів кайдани й Україна знову воскресла. І хоча в нас панує ще ляцький староста в магістраті, хоча ще пишаноються австрійсь-

кіт. В душі його щось запалилось, горить палким полум'ям, огортає ціле його ество, силується вирватись зпоза нього, щоби запалити душі й о-кружаючих його товаришів.

«Тихо, тихо!» — кричить він піднесеним голосом, коли гремлять далі оплески.

«Товариші, я відмовляюсь йти завтра в польську школу! Чекатиму доки не прийде українське правління та не перемінить її на українську школу».

Всі остовпіли. Цього вони вже по ньому не сподівались. Що иншого плескати, викрикувати «слава», радіти тим, що прийде своя влада, але що иншого противитись управі бурси, шкільній дирекції чи робити якусь бунтацію — це вже небезпечна справа. Невпевність та сумнів казали бути осторожними. А як Україні не перебрали влади в свої руки, коли це тільки пусті поголоски, що тоді станеться з ними? Їх проженуть з школи, з бурси; батьки не приймуть в хату й тоді хоч у воду. Краще бути осторожним, більш консервативним, — щось підшпінтувало кожному в душі.

І тому всім камінь важкий спав з грудей, як Максим, найстарший, найповажніший між ними, заявився проти цієї думки.

«Краще таки почекати! Це тільки поголоски, що Україні забрали Львів. А навіть коли би це була правда, то нам й так не зашкодить піти ще день-два до польської школи. Пощо давати комусь нагоду карати нас?»

Але таке твердження не пе-

Софія Галечко — У. С. С.

кими мундурми польські жандарми та жовніри, хоча може прийдеться нам ще день чи два слухати глузувань польських професорів над нашою хлопською шкурою, небавом прийдуть Січові Стрільці та положать кінець всему».

З гуртка підносяться грімкі оплески, чути голос «Слава Україні!». Груди Михаса філюються чимраз більше, бліде лице покривається легким румянцем, на чоло виступає ясный

реконувало Михася. Одно він не міг зрозуміти, що на двадцять п'ять товаришів, ані один не згодився піти його саїдами й з цього приводу його взяла досада.

« Кажете, що день чи два нічого не значать? А коли були б Українські Січові Стрільці так сказали, хто зна в чіх руках був би сьогодні Львів. Доля народу рішається нераз не в одному дні, але в одній хвилині. А зрештою, пощо нам ходити до польських шкіл і так? Хіба на це, щобши ляхи насмілялись над нашим нещасним народом, а ми, немов раби, щоб це все в страху приймали? Ні, ви не чекайте поки хтось прийде й зробить щось для вас! Самі робіть щось для себе: кричіть, протестуйте, бойкотуйте все, що вам вороже та неприхильне! »

Ніхто не відзивався. Ще глибока мовчанка залягла просто-ру кімнату, повіяло якимсь непривитим холодом на Михася. Це його поденерувало до крайності й він стратив тепер рівновагу. Його очі заіскрились ще більше, а його голос острою лисавкою прорізав густе повітря кімнати.

« Що, боягузи? Боїтесь батьківського багата? А гляньте на наших стрільців! П'ять років вони вештались по чужих країнах, пухнули з голоду та холоду по окопах; п'ять страшних років заглядала їм у вічі костиста смерть, але вони не пішли тепер до дому відпочивати, а пішли вам волю здобувати; за вас, боягузів, пішли вони свою кров проливати; за вас невірні Томи, рішилися вони свої буйні голови складати. А ви боїтесь польську школу збойкотувати, боїтесь батьківської різки? Сором вам, ви не козацькі діти, а діти підлих рабів! »

Ніхто не став йому перечити, свідомі того, що воно на нічо не здалося. Всі вони подивля-

ли мовчки запал цього шістьнадцяти-літнього хлопця, якому важка хвороба сухіт і так скорочувала дні життя. Всі глядали на нього з подивом, годились навіть в душі з його думками, але всетаки щось відстрашувало їх від такого діла.

А Михась доведений майже до розпуки, не говорив вже а прямо верещав.

« Учїться покїрні раби! Може колись і ви станете вченими панями та можете ворогам кров із України ссати. Я кїдаю книжки та йду з Українськими Сїчовими Стрїльцями в Україну волю добувати! Ще нинї пови-сьте на вежі магістрату жовто-блакитний прапор! »

Скочив з стола в напрямку дверей, щераз обвів всіх ледовим поглядом й тільки голосний трїск дверей повернув до гуртка задеревїлих товаришів у кімнату.

На вежі магістрату годинник вибивав повільним темпом одинадцять разів годину. Серед нічної тиші, тиші яка тільки перед бурєю буває, згук чутливого металю видавався сьогодні незвичайно жалібним, трївожним, — неначе вже вибухнув страшний огонь, неначе в поблизь шадїла надходяча буря. По хатках причаїлись люде та з кутків напружували свій зїр, глядячи в пїтьму ночї, вслухувались в кожний найменший шмер, тремтіли з болючої непевності серця та вижидали з молитвою на устах: « Боже, вчини так, щобши вони ще сьогодні прийшли! »

А тимчасом садками мигала якась тїнь. З легкістю занїяла пилгала через загороди, занїяла в гущі корчів, знову виринала на видному місці, а відтак гнала вперед, немов всі демони пекла доганяли її. Спинилась аж під високим дубом, що високо вивнявся над мїським магістратом та крісатими раменами взяв його в свої обїями.

Немов чорний кїт, тихо та спритно дряпалась тїнь на високого дуба все вище та вище аж доки густе гілля чубка не закрило її. Опять виринала, майже на самому вершку, пововтузилась хвилину, а відтак зі скорїстю павука спустилась примовїсно додолу. За кілька хвилини показалась на вершку магістрату, розгорнула великий кусень полотно, причїпила до вільного дрючка, а сама зсунулась вужем назад по даху. Почала підніматись тепер немов по павутинї прямо вгору, поволї, немов напружувала всі свої сили, деколи навіть зсувалась крихітку, приставала хвилину, а відтак знову піднімалась дальше й дальше вгору, аж доки не поглинула її гуща висохлих дубових листків.

Зашелестїли вони під легким подувом вїтру, немов перешїптувались та передавали одно одному якусь таємну вїстку, яку принїс їм із заходу їхній друг; тремтіли неспокоїно немов вижидали чогось великого, чогось незвичайного. Щераз повїяв із заходу вїтер, цей раз сильнїше, потряс покїрними листками так сильно, що деякі відірвались від гильок та поплили легесенько надїл. На вежі магістрату щось залопотїло голосно. Бавм! — ударив різко годинниковий дзвїн.

« Вже воскресла Україна! — крикнула з дуба тїнь, що аж луна покотилась широкою долиною.

« Бавм! — залунав радісно дзвїн.

« Гайдамаки! Янтек, Войтек, Юзеф! Алярм! Бавм!

« Вже воскресла Україна! — горлала на всі голоси тїнь.

Бавм! Бах, бах, бах!

« Гдє сов? Патч, українська хоронгєв на магістрацє! Бавм!

Бах, бах-бах, бах-бах, бах!

Бавм! « Вже воскресла Україна! »

« Стчєлий в домба, в домба! Бавм!

Уляна Кленова.

70-ті РОКОВИНИ УРОДИН ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

ДНЯ 15 листопада проминуло 70 років від того дня, як Ольга Кобилянська побачила світ. Хоча вихована в німецькому оточенні, вона так переживала долю українського жіноцтва, що все своє життя посвятила боротьбі за рівноправність української жінки.

На самоті, в лихому здоров'ю та недостачах живе найбільша українська письменниця в Чернівцях, але її кріпкий дух не подався під важкими ударами життя, не знівечили завзятого довгі роки воєнного страхіття й вона далі пише-творить та вкладає нові перлини в українську літературу.

Крім великого числа новель, написала вона також довші повісті: «Людина», «Царівна», «В неділю рано зілля копала», «Зе-

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

мля», «Через кладку». В усіх цих творах стрічаємо чудові о-

писи буковинських лісів, бо вони їй такі близькі, такі рідні. Змальовує вона рівнож прекрасно душевні переживання жінок, яким хочеться вирватися поза тісні рямці буденного життя та взлетіть у краший світ ідеалів.

Українським жінкам в Америці треба зацікавитись творами Ольги Кобилянської, а рівнож зацікавитись нею самою. Українки не можуть дозволити, щоб ця заслужена народня робітниця терпіла недостачі, але треба їй осолодити по можності останні роки життя. Тому зберім по кілька доларів між нашими членкинями та вишлем через «Жіночий Світ» Різдвайний дар нашій заслуженій письменниці, а рівночасно і співробітниці цього журналу.

Бах-бах-бах, бах-бах, бах!
Бавм! «Ха, ха, ха!»—глузувала безлічно тінь.

Бавм! «Юзеф, давай машини гвер! Прендко!» Бавм!

Ха, ха, хаха, ха! реготалась пекельно вона. Бавм!

Тра-тат-та-та-та — бавм! — і щось покотилось з тріскотом та лопотом з високого дуба та гепнуло собою об землю, що аж земля задудніла.

В дикій метушні ніхто не почув зпочатку короткого стону. Рушниця польських жандармів далі тріскотіла, а час-від-часу заглушував їх своїм та-та-ням машинний кріс. Брехали навкруги бджілки смерті, викрикував прикази польський старшина: бий, наступай, стріляй на право, але ніхто не відстрілювався, ніхто вже навіть не обзивався.

А в міщанських темних хат-

ках тремтіли українські серця, боліли скривавлені душі, лились лекучі сльози, а до Бога линули гарячі молитви: за борців, за неї, нещасну Україну, за нього — невмудурованого українського героя.

Знайшли його ляхи під високим дубом віраючого. Пять острих скорострільних куль прошили йому грудь. Склянина болонка смерті закривала йому очі, але він зібравши останки сил, щераз усміхнувся та видушив із себе останні три слова: «Вже воскресла Україна!»

Казались ляхи, що один малий хлопчина нагнав ім стільки страху, повісив жовто-блакитний прапор на вежі магистрату й своїм актом, передав владу міста Україні. Не могли мститись на живому, так мститись на теплому ще трупі. Вибивали кольбами рушниць зу-

би, кололи тіло багнетами, били, копали, а до того обсилювали його найбруднішою лайкою. Вкінці один розтріскав сильним ударом череп і мозок обтріскав пожовкле листя кругом та покрив густими плямами бліде лице хлопця. Але малий Михась тріюмфував над своїми ворогами, його могли тепер катувати, скільки їм тільки хотілось, а він всетаки далі усміхався до свого жовто-блакитного прапора на високій вежі.

Ще тої самої ночі наскочили Українські Січові Стрільці та гідно відплатили ворогам за смерть Михася, а його прапор, обзолочений ранними лучами сонця, приніс велику радість населенню міста, а йому самому — аврело безсмертного українського героя.

Др. А. Т. Кібзей.

ЖІНОЧІ НЕДУГИ

(Продовження)

II. НЕДУГИ ПОЛОВИХ ОРГАНІВ (Diseases of the Sexual Organs)

ПОЛОВІ органи жінки складаються з матиці та її шийки, з яєчників та їхніх проводів і з похви. Кожна з цих частей може занепасти на різні недуги спільно з іншими частями, або сама, не залежно від других.

Прийчини жіночих недуг.

Особливо ті жінки, які мало працюють, а при тому ведуть вигідне та буйне життя, живуть в достатках, як рівнож і ті, які з якихнебудь причин є похворовані або ведуть розпусне життя, є більше схильні до жіночих недуг ніж жінки моральні, працюючі, здорові. Рівнож звичайні природні причини, такі як перестудження, перемочення ніг, і т. п., спричинюють часто запалення яєчників, матиці або її шийки чи регулярність в положенні родних органів.

Другою головною причиною жіночих недуг — це поліг або злоги. Про недуги з того приводу напишу дещо пізніше. Тут значу тільки, що й злоги викликають часто запалення родних органів у жінки, бо при злогах трапляються ушкодження родних частей тіла.

Іншою причиною знову жіночих недуг є надуживання тілесних зносин.

Однак полові органи жінки можуть бути слабі від уродження й накліни до недуг. Це проявляється неправильно або важким місячним «періодом» та випльовом білковини з матиці, так перед як і по місячному періоді. Такі з природи слабовиті жінки, є більше схильні до всіляких западань і недомагань родних органів ніж жінки від уродження сильні й здорові.

Головні недуги жіночих полових органів є ось які:

I. Запалення, зболяковатіння та побільшення матичної шийки.

(Inflammation, Ulceration and Enlargement of the Neck of the Womb)

Запалення матичної шийки є дуже розповсюдженою недугою. Ця недуга потягає за собою часто також зболяковатіння й стале побіль-

шення (переріст) матичної шийки, коли само запалення не було скоро припинене. Загалом сказати можна, що якраз ці недомагання, а також запалення або зболяковатіння яєчників, творять найбільшу групу жіночих недуг. Вони є причиною таких хоробливих проявів у жінок як білі упливи, відсутність місячних періодів або болі при їх появі, неплідність, загальне ослаблення, дегенерація, і т. п.

Коли шийка матиці є здорова, то вона є м'ягка й гладка, так, що на ній пальцем не можна відчуті ні ствердіння ні згрубіння; вона є еластичною та слизькою на дотик, але не болючою.

ПРОЯВИ ЗАПАЛЕННЯ. Запалення матичної шийки може початися від слизистої оболонки, що покриває її назовні або від слизистої оболонки внутрі самої шийки або врешті в маленьких жезлах, які знаходяться в організмі матичної шийки. Коли запалення обхопить слизисту оболонку назовні шийки, то вона втрапить свою слизькість а шийка напухає, бо в її кровоносні судини набігає багато крові. Коли ж запалення обхопить також самий організм або тіло шийки, так вона твердне й побільшується, прибирає на вазі й може навіть дещо впасти до похви. Запалення матичної шийки є ясно-червоне, а коли шийка здорова, так її колір блідо-рожевий. Недужа матична шийка може бути покрита червоними або білими міхурчиками. Запалення викликає також розширення отвору матичної шийки.

Запалення матичної шийки може бути получене з зболяковатінням її це буває звичайно у більшості випадків такого запалення. Боляки можуть появитися не лишень на поверхні, але й в середині матичної шийки й звідляга вони поширюються далше в глибину тай назовні. Вони можуть мати всілякий вид, можуть зростатися та мішатися з собою й творити вигулення або струпи, зеренковаті або міхурчиковаці поверхні, згрубіння, і т. п. Часом міхурчиками вкриті части матичної шийки є тверді та червоні, іншим разом вони творять поверхню матичної шийки подібною до губки, яка кровавиться при найменшому дотикі. В багатьох случаях боляки цілком нищать отвір ма-

тичної шийки, відаючися глибоко в самий отвір. У всякому разі такі боляки завжди виділяють із себе гноюсту зюю (матерію), що витікає в більших або менших кількостях. Така зюя може бути густа й жовта або рідка й білява. Запалена та зболяковатіла матична шийка часто спричинює прикрі болі, подібні до болів при невралгії.

Головним наслідком запалення й зболяковатіння матичної шийки є неправильність місячних періодів. Вони стають при тому більш болючі й в одних випадках за обильні, а в других за слабкі. Рівнож вони можуть стати за часті або навпаки, можуть проволікати поза пору; можуть тревати або задовго або закоротко. При тому недужа жінка відчуває глухі рвучі болі низько в крижах, часто відчуває якісь тиснення-болі неначе при родах в долішній части живота, а часом цей біль перекидається навіть на похвину ніг та стегна. А позаяк матиця є густо переплетена нервами, що стоять в звязку з иншими органами людського тіла, так при запаленню матичної шийки, всі ті органи відчувають більше або менше недугу. Тому й не диво, що у такої жінки й жолудок недوماє, часами болить, попадає в загальне знеможення так, що нераз важко згадати, чи причина болів лежить в самому жолудку чи в зболяковатілій матичній шийці. Але, коли тільки вилічується матичну шийку, так й жолудок перестає боліти. Також печінка попадає часто в хоробливі зміни при запаленню матичної шийки; часто вона при тому дуже побільшується й грубіє.

Иншими проявами недуги є часом сильні болі грудної клітки. Тоді здається так, що неначе б це була якась грудна недуга. І справді так буває, що запалення матичної шийки може у деяких жінок і при спеціальних обставинах, викликати сухоти через загальне ослаблення організму. Також і серце відчуває недугу такого запалення. Хорі на запалення матичної шийки жінки, відчувають часто біль в околиці серця й мають биття серця. Вони звичайно тратять на вазі, стають сильно нервові, часом навіть зір і слух не дописує та попадають дуже часто в гістерію.

Отож запалення і зболяковатіння матичної шийки не є маловажною недугою, бо нема майже ніодної частини людського організму, яка не відчувала б більше або менше наслідків цієї сла-

бості. Недужі на цю недугу жінки, звичайно жалується, що «все їх болить» та не можуть ясно висказатися і означити точно, де якраз лежить джерело їхнього терпіння.

Лікування запалення й зболяковатіння матичної шийки є досить просте й не дуже важке, бо це є недуга льокальна, місцева; її й лікується місцево, подібно, як запалення або боляки в горлі. Ніякі лікарства, призначені до заживання їх внутренню до жолудка й кишок, на цю недугу не помагають. Отож лікування мусить бути льокальне. Головно ходить о те, чтобы пізнати недугу й тому добрий лікар повинен найперше докладно провирити, звідки походить джерело недуги. Тай сама жінка-пацієнтка повинна лікарєві облегчити його працю, а не заслонюватися фальшивим соромом і непотрібно терпіти болі. Сьогодні лікарська наука має знамениті способи, чтобы при допомозі відповідних медичних інструментів, провирити докладно характер недуги в родних частях жінки, так само, як можна провирити недугу, приміром, в горлі. А коли вже раз зробиться добру діагнозу, так і лікування йде легко. Коли лікар через т. зв. «спекулюм» побачить, що матична шийка є запалена й побільшена, так він зараз приминить такі лікарства й масти, які майже негайно по їхньому ужиттю, усунуть запалення та привернуть матичну шийку до нормального стану, а за тим зникнуть і всякі другі болі по тілі так, неначе їх хтось рукою зняв. Звичайно такий наслідок викликає «іхтіоль» та «гліцерина», впакована у ваті до матичного отвору; матична шийка стухає й гоїться скоро. Але, коли недуга є більш занедбана, так треба очевидно й більше заподадливості до вилічення її. Всетаки наслідки є завжди задовольняючі.

Вже тяжче мається справа лікування тоді, коли матична шийка не тільки попала в запалення й збільшилася, але до того ствердла по одному або другому боці, чи коли на ній можна пальцем відчутти згрубіння та гудзи. Така недуга може мати всілякий харктер і її тяжче виликвати чим звичайне запалення. Тут вже треба досвідченого лікаря, щоб перевів добру діагнозу, бо часами такі згрубіння можуть бути ознакою новонаросту або рака, а це вже є дуже важка та небезпечна недуга. Того рода боляки треба лікувати відповідно до проявів але це не належить до науки хірургії.

(Продовження в сідуючому числі)

Др. Володимир Січинський.

ЖІНКА Й УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО

(Продовження)

ВИБІР різного роду тканин з мистецькими зображеннями (коци, верети, рядна, рушники, пояси) також завдячують у великій мірі жінці. Але найбільшої слави здобули собі українські килими, зразки котрих збереглися ще з 17-го століття. Ця галузь народного мистецтва також звернула на себе увагу збирачів і дослідників. — Крім старших праць різних авторів українських і чужих (Давидов, Зарембський, В. Зуммер, Р. Кайнд, Е. Кузьмін, Сумков), маємо також найновіші видання українських дослідників, з яких однією працею: Б. Крижановський: Українські і румунські килими (Ленінград 1925); М. Шепотська: Українські килими (Харків 1926); Д. Щербаківський: Український килим (Київ 1927).

Спостерігаємо відрадне явище, що українське килимарство в останні часи значно відроджується у Галичині і на Волині. З'являються також більш майстерні, що виробляють велику кількість килимів. З таких майстерень, що стоять на високому мистецькому рівенні однією «Гуцульське мистецтво» в Косові, у Галичині під проводом п. Куряленка. Тут виробляються крім килимів за точними народними гуцульськими зразками також килими модерні, створені на ґрунті українських народних мотивів, визначними українськими мистцями як Микола Бутович, Святослав Тординський, Роберт Лісовський, Ярослав Музикова, Олена Кульчицька, Павло Ковжун, Петро Холодний. Само собою, що виконавцями цих проєктованих килимів на ряду з мужчинами є також робітниця-селянки.

Що до вишивок, то тут роя жінок є домінуюча. Хто з нас не знає чарівних українських вишивок? Хто з українських жінок не вишивав? Яке багатство форм, ліній, барв дає нам кожна українська народня вишивка! Підкреслимо **народня**, бо під виглядом «народніх» зразків з'явилася страшенна спекуляція різноманітними безвартісними виданнями, що подають «взірці» українських вишивок, котрі навіть здалека не відповідають характерові українських правдиво-народніх вишивок.

Тому з приємністю мусимо відмітити новіші українські видання, що на підставі різних наукових дослідів, подають справжні зразки невідомої народньої творчості: «Вишивки низзо на Поділлі (Кам'янець 1927); А. Козміннова: Подкарпатська Русь (Прага 1922); О. Кривинюк: У-

країнські народні узори (Київ 1927); О. Пчілка: Українські узори (Київ 1927); В. Тагенмейстер: Вишивки низзо (Кам'янець 1929); В. Павленко: Орнаменти українського народнього вишивання (Київ 1930).

Не підлягає сумніву, що найстарший і найкращий питомо-український спосіб вишивання є техніка так звана низь, яка у переважній більшості вкладається з геометричної орнаментики з дуже обмеженою, шляхотно-простою кольористикою. Найкращі зразки низі збереглися на Гуцульщині, Галичині і Поділлі, тоді як на Полтавщині і сумезких землях переважає мотив ростишний, більш мальовничий.

Ткацтво і вишивка тісно зв'язані з оджею. Викройки одягу, як верхньої так і спідньої, колись на Україні досягали незвичайно мистецького рівення і краси, при чому центральна частина України все мала однорідні риси кроїв. Український дослідник народнього мистецтва Б. Крижановський влучно характеризує український селянський одяг: нечисленність частин убрання, простота крою, спокійні коліри матеріялу, нечисленність і скромність прикрас — словом, тут скупчені всі ті риси, які характеризують добіру елеганцію! Коли ж ми порівняємо одяг чоловічий з жіночим, то зобачимо, що жіночий одяг в деяких випадках ще скромніший від чоловічого (наприклад вишивка на грудях сорочки). Отже, українська жінка свою умілість і працю віддала не тільки на прикрасу власного одягу але також, а може навіть у більшій мірі, своїй родині, своєму чоловікові.

На жаль дослідження українського одягу переводилось дуже слабо. З новітніх студій можемо нарахувати зазедве кілька видань: Хв. Вовк: Студії з української етнології (Прага 1928); В. Білецька: Вишиті кожухи на Харківщині (Харків 1927); Е. Січинський-В. Шоврив: Селянський одяг на Поділлі (Кам'янець 1927). Згаданий огляд та історія українського одягу від найдавніших часів, що виготовлена до друку автором цього реферату ще і досі не видрукована за браком відповідних коштів.

Виключно жіночою працею є галузь т. зв. культового мистецтва — великодні писанки і витинки з паперу.

Писанки крім України розповсюджені також на Словаччині, почасти в Чехії і Польщі, у балканських славян (передовсім Хорватії), але ніг-

де писанки не досягають такої тонкості рисунку, і поруч з багатством форм, такої добірної простоти — як на Україні. Маючи на увазі дуже складну техніку малювання писанок, треба дивуватися скільки праці, уміня і творчого чуття вкладає селянка до такої здавалось би незначної річі як писанка!

Лише одна Гуцульщина створила на цьому ґрунті такі мистецькі скарби, таку різноманітність орнаментальних мотивів, що ми мусимо

Парубок з Борщівщини.

справді бути горді на свої мистецькі здобутки, які значно перевищують умілість інших народів. Збірання писанкового матеріалу спіткала така сама доля як і українську орнаментуку у вишивках. Появилось багато різних видань (зокрема Великодних карток), що нічого не мають спільного зі справжнім народним мистецтвом. З наукових студій на цьому полі, крім старих праць М. Кордуби, С. Кульницького, О. Назаріва, Євдима, Сіцінського, Сулицова, К. Шурицького, В. Шухевича, згадаємо новішу археологічну розвідку В. Щербанівського: Основні елементи орнаменту українських писанок та їх

походження (Прага 1925) та більші статті: С. Теренушенко: Українські писанки, як пам'ятки народного мистецтва (Харків 1929); Ір. Гургула: Писанки Схід, Галичини і Буковини (Львів 1929); Д. Горняткевич: Роля жінки в повстанню українського народного мистецтва (Нова Хата, Львів 1931).

Як бачимо, в науковій праці над дослідженням народного мистецтва, є також імена жінок, які студіюють переважно ті галузі народного мистецтва, де найбільше пописались жінки.

Культивуючи народне селянське мистецтво в сучасних умовах життя і спеціально життя мійського, мусимо твердо пам'ятати, що вартість таких мистецьких виробів може бути лише тоді коли:

- 1.) Ці зразки є чисто народні або є точною репродукцією (копією) народних зразків, або
- 2.) Коли на підставі народних мотивів або окремих елементів, твориться справжніми мистцями нове модерне мистецтво.

В першому випадкові мистецька річ з'являється лише певним відзеркаленням народного життя. Перенесена в інше оточення з іншим побутом і потребами (дім мійського робітника інтелігенції, громадська будова) вона не втрачає своєї мистецької вартости, але робиться менше ужитковою, менше пристосованою до модерних умов життя і тому цінність її стає, так мовити, більше музейною.

Інше діло, коли народне мистецтво стає джерелом модерного мистецтва, такого мистецтва, що жие разом з цілим оточенням, що відповідає усім формам і потребам новітнього життя. А це останнє можливо єдино тоді, коли мистецтво по рабськи наслідує народне мистецтво, не «запозичає» окремі мотиви, але коли найбільше **перетворює** ці народні первістки своєю мистецькою свідомістю, (а не лише «півсвідомим чуттям», як це вважали старші теоретики). Свідома воля мистця, що дійсно жие і працює для свого громадянства, воля що пересякнута сучасним розумінням доби, завжди потрапить перетворити свої народні національні зразки і загалом цілу мистецьку спадщину (рахуючи і т. зв. історичне мистецтво) і то так, що новий мистецький твір стає цілком сучасним і дійсно модерним, свіжим. Тоді мистецький твір починає, як кажуть, жити і дихати, і подібно до народного мистецтва, стає організуючим і керуючим чинником суспільства.

(Продовження на сторони 13).

Йосиф Буката.

БОРОТЬБА ЗА ВОЛЮ

(Сценічна картина, яка надається на Листопадове Свято).

Дієві Особи:

Іван — Січковий Стрілець.
 Анна — його жінка.
 Никольцо — літ вісім.
 Маруся — літ шість, їхні діти.
 Михась — літ вісім, тов. Никольця.
 Катерина — сусідка Анни.
 Польський жандарм.
 Польські жовніри.

Сцена представляє середину хати з бідною обстановкою. Анна шие для Никольця сорочку, перешиваючи стару сорочку Івана. Діти бавляться на долізці. Маруся стирає порохи.

Маруся: Мамочко, я вже все зробила, а тепер забавимся.

Анна: Бавтєся, тільки не робіть криків.

Маруся: Ні, ні, мамочко, ми будемо тихо бавитися. Правда, Никольцо?

Ник.: (до тепер стругав патичок) А в що будемо бавитися?

Маруся: Бавмося в жмурки. Я так люблю бавитися в жмурки.

Ник.: Ах, ти Марусю все любиш такі дітотчі забави. От лучше бавмося війни!

Михась: Так, війни! Я також люблю бавитися війни, але до війни нас є замало.

Ник.: То нічого. Ти Михасю будеш Польщезю, а я Україною, бо я Україну дуже люблю.

Михась: Я також люблю Україну!

Ник.: Я знаю, але один з нас у забаві мусить бути Польщезю, а один Україною. Ми будемо боротися, хто кого переможе, чи Польща Україну, чи Україна — Польщу.

Маруся: А чим я буду?

Ник.: Ти будеш... зараз... Чим ти будеш?... (думає). Ти будеш збоку приглядатися. Як котрий з нас впаде в бою ранений, то обв'язеш йому рани.

Маруся: Що? Ви будете так бавитися, що аж рани будуть?

Ник.: Ах, яка ти Марусю! Ти будеш тільки вдавати що обв'язуєш рани, так як на війні буває.

Михась: Ну, та починаймо вже!

Ник.: Так починаймо! Перше треба зробити

відзнаки, хто Польща, а хто Україна. (На одній карточці паперу пишуть Україна, а на другій Польща). Я націплю Польщу тобі на голову, а Україну націпиш ти мені. (Начіпають один одному).

Маруся: А яку я відзнаку буду мати?

Ник.: Тобі зробимо червоний хрест. (Зроблять червоною крейдою хрест на папері та причіплюють Марусі на голову). Тепер зробимо ще границю України й Польщі. (На долізці зачеркують крейдою Україну). Це моя Україна, а це (зачеркує) твоя Польща.

Михась: Ая! Твоя Україна така велика, а моя Польща така маленька.

Ник.: Бо так і є! Подивися на мапу, яка Україна велика! Не чув ти в школі, що Українців є понад 40 мільонів, а Поляків щось 27 мільонів?

Михась: Я хочу аж доти. (Зачеркує крейдою велику частку України та прилучує до Польщі).

Ник.: Ні! Це моя Україна й я тобі лясне не позволю дізти тут! Забірайся з моєї любові України! (Потручує Михаса, Михась відтручує Никольця, починається боротьба. Михась кидає Никольця на долівку).

Михась: А бачиш, що я сильніший від тебе!

Ник.: (встає) Чекай, зараз я тобі покажу, хто з нас сильніший! (Кидає Михаса, а Михась розкинувши руки стогне). Ой, ой, ой!

- Ник.:** (Бере в руки напис «Україна», підносить вгору, стає одною ногою на лежачого Михаса та викрикає). Україна побідила!
- Михась:** Марусю, завяжи рану, бо віраю!
- Ник.:** Іди лише там у свою Польщу й там конай! Не занечишуй своїм стервом моєї гарної України.
- Анна:** Діти, перестаньте кричати! Никольцю, не можна так говорити! Перестаньте бавитися!
- Голос:** (з надвору) Михасю, Михасю! Іди до дому!
- Анна:** Михасю, мама тебе кличуть. Іди до дому!
- Михась:** (виходить).
- Ник.:** (приступає до мами) Ви що робите, мамо?
- Анна:** Шию тобі сорочку, щоби ти мав в що перебратися.
- Ник.:** Не треба, мамо, я буду ходити ще в цій.
- Анна:** Цю треба вже випрати, бо брудна. Бруд тебе кусає.
- Ник.:** То нічого, що кусає. Я пошкробаюся тай вже. Але я бачив, що ви дерли татову сорочку й мені шиєте. А як тато повернуться, то в що вберуться?
- Анна:** Никольцю, ми вже не маємо тата; наші тато вже не живуть!
- Ник.:** Не живуть? А чому не живуть? Я памятаю як тато йшли на війну то казали, щоби ми не плакали, що вони скоро вернуться.
- Анна:** Никольцю, тато не знали що з ними станеться. З війни мало хто вертається. Була чутка що тато наші вбиті. (плаче)
- Марусья:** Мамочко, хто нашого татунця вбив?
- Анна:** Поляки — діти мої — вони, ці вороги українського народу. З ними ведеться війна тепер і вони вбили нашого тата.
- Ник.:** Мамочко, я піду шукати нашого тата! Може я їх знайду, може вони ще не забиті. Як я їх віднайду, то й я поможу їм бити поляків.
- Анна:** Що ти говориш, Никольцю! Хто знає, де наші тато є, чи живі чи мертві? І як зможеш ти їх відшукати? Ти ще малий, в тебе ще сили немає.
- Ник.:** Малий? Сили немає? А ви бачили, мамо, як я Михаса, що був Польщезю, кинув що він не міг і встати?
- Анна:** То була забава, а війна то не забава. Там бють та мордують людей.
- Ник.:** (думає) Мамо, ви знаєте, що я думаю?
- Анна:** Що, Никольцю?
- Ник.:** Я думаю, що коли я підросту, й буду великим, тоді буду бити всіх ворогів України.
- Анна:** Никольцю, гріх бити людей!
- Ник.:** Гріх? А як вони бють наших людей й нашого татуня може забити то не гріх?
- Анна:** То війна, дитино.
- Ник.:** Ну, то що, що війна! Наші люде добрі, наш татуньо були також добрі, вони нікому зла не робили.
- Кат.:** (входить) Слава Ісусу Христу!
- Анна:** Слава на віки! Сідайте, сусідо!
- Кат.:** Я прийшла довідатися, чи ваших ще нема вдома.
- Анна:** Що говорите, Катерино? Мій Іван вже десь давно в могилі. Як би він жив, певно дав би про себе знати. Чи ви не чули, що люде говорять, що Іван вже вбитий?
- Кат.:** Чи то одно люде говорять! А от говорили про Гарасима Заставного, що забитий, а він цієї ночі вернув домів!
- Анна:** Що, Заставний прийшов? Та вони оба з моім Іваном пішли разом на війну. Я побіжу до нього та розпитаю, може він знає що про Івана. (хоче йти)
- Кат.:** Заждіть, не йдіть! Його тепер і так нема вдома. Кажуть, що хто вертається з наших то мусить критися перед полкама. А коли він прийшов то може й ваші придуть.
- Ник.:** Мамо, хто прийде?
- Анна:** Та тато наш, Никольцю. Тітка Катерина кажуть, що деякі люде вертаються з війни то може й наш тато вернуть. (до Катерини) Мое серце віщує, що Іван вже не верне, бо коли би він був живим то бодай кількома словами дав би про себе знати, а то який довгий час немає від нього ні одного листа. (плаче)
- Кат.:** А може й писали. Але ви не знаєте, що ті поляки виробляють. На почті кожний лист отвирають і читають, а коли написано що проти них, так вони такого листа не доручають. А ваш Іван як писав, так можливо дещо й про них згадав. Це як раз може бути причиною, що ви не отримали жадного листа.
- Анна:** Знаєте, Катерино, я тої ночі мала дивний сон. Десь сиджу я оттут в хаті, Іван і діти коло мене, тай говоримо. Він любив так по вечері все сісти коло мене, та зі мною та з дїтьми розмовляти. Нараз, немов із землі, появилися вовки й почали нас кусати, а Івана найбільше. В хаті повстав великий крик, а Іван почав

- їх бити. Один з них прискочив до мене й почав зубами кусати, а я з болю й страху впала на землю. По хвилі, коли піднялася, побачила на землі Івана, лежачого в калюжі крові. Вовків в хаті вже не було. Я дивлюся на Івана, а він западається під землю. Я почала кричати так сильно в сні, що аж діти побудила. Цей сон, Катерино, віщує, що Івана ті вовки-ляхи замордували. (плаче)
- Іван:** (Від кількох хвилин отворив легенько двері й прислухувався). Не вбили, ні, не вбили!
- Анна:** (скрикує) Ох, Боже, Іване! (Припадають до себе, а обнявшись цілуються. Маруся й Никольцо, немов налякані, ховаються в кут).
- Анна:** Діти, привітайтеся з татом!
- Ник.:** То тато? А я думав, що то якийсь лях та аж налякався.
- Іван:** Никольцо, тато твій прийшов. Ти мене не пізнав? (цілує його) Марусю! Яка вона велика вирюсла! Марусю, не бійся ходи до мене!
- Маруся:** Я боюся!
- Анна:** Не бійся, Марусю! Це тато наші. Поцілуй тата в руку!
- Іван:** Діти мої дорогі! Жінко любя! Не думав я вже вас більше бачити. (клякає) О Боже! Дякую Тобі Всевишній, що дозволів Ти мені ще раз бачитись з своїми дорогими діточками та жінкою. (хреститься) Як ви маєтесь, Катерино? (звертається до Катерини)
- Кат.:** От маюся, бодай не згадувати!
- Іван:** Знаю я в яких гараздах ви тут переживаєте. Бодай наші вороги діждалися таких гараздів!
- Анна:** Сідай, Іване! Ти певно мучений далекою дорогою.
- Іван:** Так, я мучений, яких 30 кілометрів ішов піхотою.
- Анна:** Знаю, що й їсти хочеш. А тут в нас така біда, що крий Боже! Ми з дітьми мало що з голоду не поммираємо. (до Катерини) Катерино, може в вас є хліб та й молоко, будьте ласкаві, принесіть! Я колись вам віддам.
- Кат.:** Добре, я щось принесу. (виходить)
- Ник.:** Мамо, під подушкою є кавалок хліба, дайте татові!
- Анна:** А ти не зів його?
- Ник.:** Ні! Я запах його під подушку тай забув. Тепер я собі нагадав про нього.
- Анна:** (Бере зпід подушки хліб, кладе його на стіл, а відтак приносить ще сіль). Ідж, Іване! Ото приймаю тебе за три роки. (плаче)
- Іван:** Не плач Анно! Не винна ти в цьому. З'їм отцей хлібець та й досить буде, а завтра якось то Бог дасть. Добре, що я вас здорових застав. Тай дякую Богові, що й я не калікою вернув до вас.
- Анна:** А ми тебе вже за неживого мали. Тут по селі рознеслася чутка, що ти вбитий, а я й повірила, бо від тебе не отримала жадної вістки.
- Іван:** Не отримала? Я ж до тебе писав, пригадую собі; три рази писав, бо більше не мав спромози.
- Анна:** Я по твоєму виїзді не отримала жадного листа від тебе. А в якому війську ти був тепер?
- Іван:** В якому? В українському, при Сінових Стрільцях! Не пізнаєш по убранні? Але мали ми шалений бій з тими ляхамичортами!
- Анна:** Не говори так голосно! Як би так хто почув, так нещастя чекає нас. Як би ти знав, як ті ляхи знуцаються над бідними Українцями, що крий Боже!
- Іван:** Не можна говорити тихо! Вже на саму згадку про тих звірів в людському тілі, кров буриться в жилах і чоловік про все забуває, тільки думає, як би відплатитися тим звірками за заповідні кривди цілому українському народові.
- Ник.:** Тату! Як я виросту, я піду на війну, так як ви. Але буду бити, буду бити всіх ворогів України!
- Іван:** Так, Никольцо! Ти й всі такі, як ти, маєте докінчити те святе діло, яке ми, ваші батьки, започаткували; маєте скинути кайдани з неньки України та добути волю українському народові! А ворогам, ляхам, хай буде пімста, страшна пімста!
- Жандарм і жовніри:** (входять) Пімста? Кому пімста? (Всі перелякались, крім Івана, який стоїть спокійний).
- Жанд.:** Кому ти грозів, Гайдамако?
- Іван:** Що ви хочете від мене?
- Жанд.:** Я питаю сев, кому ти грозів?
- Іван:** Кому я грозив? Всім ворогам України! (до жовнірів) Браць го! (Польські посіпаки кидаються на Івана, Іван не дається, наступає боротьба).
- Іван:** Що ви хочете? Ви й тут не даєте мені спокою! (боротьба)
- Анна:** Лишіть його! Що він вам завинив? (боронить Івана)

Жанд.: (Ударяє Анну кольбою, вона валиться на долівку та мліє).

Ник. й Маруся: (кричать) Не беріть нам тата!
Маруся: (плаче) Татуно! Йой, Боже, Боже! Татуно!

Іван: (Його перемогли, звязали руки взад, а тепер він дивиться зворушено на непритомну жінку та плачучі діти). І чого ви кляті вороги розлучите мене з ними?

Діти: (прибігають до тата) Тату, не лишайте нас!

Іван: Діти мої! Никольцю, не забудь то, що я тобі перед хвилию говорив. Як виростеш пімстись за батька, за матір, за весь український народ!

Жанд.: Марш, гайдамако! (Витручують Івана на двір і самі за ним виходять).

Діти: (припадають до мами) Мамо, мамо! Встаньте, встаньте! Нашого тата ляхи забрали! Встаньте!

Анна: (підноситься немов із сну) Що сталося? (роздивляється по хаті).

Ник.: Мамо, ляхи тата звязали й повели! (плаче)

Анна: (пригадує собі все)

Кат.: (входить, кладе хліб і молоко з горнячком на скриню й скоро приступає до Анни) Що вам є? Анно! Що сталося?

Ник.: Тето! Ляхи звязали нашого тата й кудись повели!

Анна: (встає) Ох, Боже, що то діється! (бере хустку та йде)

Кат.: Де ж ви йдете, Анно? (затримує) Не йдіть!

Анна: Пустіть мене! Вони його там замордують! (вибігає)

Ник.: (шукає шапчину, бере Марусю за руку й серед плачу вибігає)

Кат.: Діти, де ви йдете? . . .

К і н е ц ь .

ДОДАТОК

(Діється в теперішньому часі. При могилі, яка улаштована на Листопадове Свято, стоїть Микола, вже дорослий мужчина. Він схилив голову на груди та молиться. По хвилині чути стоїти з могили).

Голос: Гу, гу, гу!

Микола: (здивовано) Що за голос? Що за стоїти?

Голос: То я, сину! Я чую в могилі, що ти прийшов до мене.

Микола: Тату! Я прийшов до вас в нинішній пам'ятний день помолитися за вашу душу.

Голос: Молися, але й борися! Борися, сину, за свій поневолений нарід! Не дай йому

так довго терпіти у ворожих кайданах! Борися, а дух мій допоможе тобі! (у віддалі чути пісню: «Поставали козацьки . . . »)

Микола: (дивиться в даль, звідки лунає пісня) Вже настав час відплати ворогам України! Іду у бій! (йде)

К і н е ц ь .

ЖІНКА Й УКРАЇНСЬКЕ НАР. МИСТЕЦТВО

(Продовження).

З сучасних артисток пластичного мистецтва, що йдуть подібною дорогою творчости, використовуючи українські народні мотиви, одмітимо деякі важніші імена.

В різьбарстві і ще до війни працювала артистка Єлизавета Трипільська, перша в 20-ім ст. різьбарка-українка, що вславилася своїми керамічними виробами з українського семейського побуту. Спеціально у керамічних виробках ужиткового мистецтва (посуд то що) з успіхом працює Оксана Павленко, що до недавня була професоркою мистецько-керамічної школи в Межигірррррр біля Києва.

В гадузі килімарства, жіночих домашніх ручних праць і т. ин. багато попрацювала відома артистка-малярка Олена Кульчицька в Перемишлі в Галичині.

Великий розвиток українського граверства і графіки останніх років дав чимало імен артисток-жінок як Ольшанська-Стефанович (Львів), Ярослава Музика (Львів), Марія Котляревська (Харків), Наленинсика-Бойчук (Київ), Олена Сохновська (Київ).

Не будемо спинятися на цілому ряді інших артисток модерного українського мистецтва, у котрих також помітна культура і традиція українського мистецтва, а значить і культура народного селянського мистецтва. Одмітимо визначніші імена: Юзефіна Діндо (різьбарка), Марія Дольницька (малярка), Зоня Зарицька (малярка), Софія Левицька (малярка і графік), Наталія Меленівна (малярка), Олена Мондичова (різьбарка), Олена Лядоринська (різьбарка).

І так ми бачимо, що давна висока культура українського народного мистецтва, створена у сильною працюю цих поколінь і головню руками жінок, стала стимулом і основою також новітньої, модерної творчости, що також у значній мірі належить жінкам-українкам. А цей генетичний зв'язок і тягдість мистецького розвитку є найкращою запорукою дальшого пишного розвитку українського мистецтва, що йде до своєї славної і світлої майбутности.

К і н е ц ь .

Проф. І. Огієнко.

ПОЧЕСНЕ ЗАВДАННЯ «СОЮЗУ УКРАЇНОК»

«СОЮЗИ УКРАЇНОК» — це безперечно найрухливіші наші товариства, що мають найрізніші завдання, а перед усім — культурні. В міру своєї можливості «Союзи Українок» виконують ці завдання дуже добре, будучи до праці малорухливе наше громадянство. Але є ще одне завдання наших «Союзів Українок», завдання по ч е с н е, хоч і дуже тяжке, завдання нове, бо його вони ще не ставили собі в числі своїх найближчих завдань. Це — створення «Гуртків Плекання Рідної Мови», гуртків живих і рухливих, що високу й так нам потрібну ідею — збільшення культури нашої літературної мови — не тільки поширили б серед нашого суспільства, але й справді зреалізували б.

Стан нашої літературної мови безумовно незадовільний. Простіше кажучи — наші родини не говорять літературною мовою, заступаючи її місцями говірками. Цебо — ми не маємо найперших оснці розвитку культури літературної мови. Хто ж тоді подбає, щоб у родині запанувала чиста літературна мова? Хто подбає про те, щоб наші діти вже з рідного оточення за наймолодшого віку навчилися того, що знають діти інтелігентних родин цілого світу — своєї літературної мови? Подбати про це мусить найперше мати, а також союз матерів, чи «Союз Українок».

Українська інтелігентна жінка, дбала мати своїх дітей, повновласна господиня в хаті — вона в першу чергу мусить учитися літературної мови. В своїй хаті — то вона найперший і найміліший професор своїм ді-

тям. Не вільно жінкам забувати ані на хвилину, що то ж вони творці «матерньої мови», що то від них перших усі ми переймаємо свою початкову мову. Чого навчить нас мати, те й понесемо з собою у світ на ціле своє життя. Мати — то найглибший і найреальніший творець літературної мови. Нехай же українська жінка ніколи не забуває про цю свою таку важливу, а разом із тим і таку почесну, але й відповідальну роллю в українській культурі. Інтелігентна українська мати мусить досконало знати свою літературну мову, мусить завжди її вчити, а все своє знання разом із матерньою теплою ласкою переливати в серця своїх дітей. Памятати, що власне цього всі ми не забуваємо до кінця віку свого...

Літературна мова — це той найміцніший цемент, що з'єднує етнографічну масу у свідому Націю. І доки не матимемо ми добре виробленої літературної мови, доти ми не станемо Нацією. Доки не зреалізуємо такого простого гасла: Для одного народу — одна літературна мова й вимова й один правопис, доти не будемо ми Нацією свідомою.

Це важливе завдання «Союзу Українок» в справі розвитку культури своєї літературної мови глибоко зрозумів Головний Виділ «Союзу Українок» у Львові. А зрозумівши, видав у січні 1933 р. до всіх своїх Філій такого об'їзника ч. 14:

«До всіх Філій «Союзу Українок». У справах культурно-освітніх. З почину й під редакцією Проф. Др. Івана Огієнка зачав виходити у Варшаві з днем 1. січня б. р. науково-популярний місячник п. з.

«Рідна Мова», що поставив собі завдання ширити належне знання рідної мови серед широких кругів нашого громадянства. Доказувати користь і необхідність такого журналу — річ зайва. Всі культурні нації дорожать багатством, красою й чистотою рідної мови та працюють над її розвитком. Справа плекання рідної мови не може бути байдужа українському жіноцтву. Жінка є перша вчителька своєї дитини, вона передає рідну мову, що підвалину своєї нації, майбутньому поколінню. Тому то завдання жінки є стояти на сторожі чистоти й краси рідної мови. З жалем треба ствердити, що цю велику, культурну місію українська жінка не сповнює як слід тому, що вона сама не має належного знання рідної мови. Тоді, коли жінки інших націй уважують за питання своєї амбіції вислати правильної й гарної мови, то мова, що нею говорять і лише наша галицька інтелігентка, є здебільша жаллива. І таку занецижену, осліплену мову передають українські матері своїм дітям! Українське зорганізоване жіноцтво повинно старатися з усіх сил змінити це невідрадне становище та ширити всіма засобами культ рідної мови. Національним обов'язком та питанням честі й гідності кожної української громадянки мусить бути не тільки оборона прав української мови на кожному кроці, але й плекання чистоти й краси рідної мови. Головний Виділ «С. У.» називає один всі Філій «С. У.» підтримати всіма засобами акцію плекання рідної мови. В тій цілі поручаємо Філіям «С. У.»: 1. Передлачувати журнал «Рідна Мова» між членами «С. У.». 3. Зацікавити акцією плекання рідної мови членів «С. У.», головою членів освітньої секції та молоді й подбати про заснуван-

ня при Філії «С. У.» окремого «гуртка шкелання Рідної Мови». Цей гурток буде в постійному зв'язку з редакцією «Рідної Мови» (Варшава, ул. Стальова 25 м. 10), від якої одержить всі поради, в'яснення та начеркнення плану праці. Цю справу шкелання рідної мови поручаємо найпильнішій увазі наших Філій та вважаємо її за чергове, найважливіше завдання зорганізованого жіноцтва в культурно-освітній діяльності. Звідомлення з акції прохаємо надіслати до Головного Відділу».

Ясне становище Головного

львівського Відділу «Союзу Українок» мало зрозуміли його Філії, і «Гуртків Плекання Рідної Мови» майже не позакладали. Сподіваємось, що на решті справа буде здвигнена з мертвої точки, і може вже тепер «Союзу Українок» виповнять свої завдання й позакладають такі «Гуртки». Всі працюймо для збільшення культури своєї літературної мови, цебто найголовнішої підстави нашої Нації.

На закінчення ще дві слова до «Союзів Українок» на емі-

грації, особливо в Америці. З уміщених у «Рідній Мові» статей про стан української мови в Канаді та Америці (див. ст. 209212, 275-278) знаємо, що наша молодь на еміграції скрізь помалу, але невпинно, винародовлюється й забуває свою рідну мову. Це грізна небезпека для цілоти нашої Нації, і боротися з нею мусять у першу чергу — «Союзи Українок». Чи ви готові до того? Що ви для цього зробили, що робите? Ждемо вашої відповіді.

ВІДДІЛ 29. СУА В ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

СВІТЛИНА ЧЛЕНКИНЬ СОЮЗА УКРАЇНОК ім. ДР. ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ, ВІДДІЛ 29 СУА В ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Згоря перший ряд з ліва на право: Анна Гембаровська, Теодя Лукеник, Косеня Коперник, Анна Рашко, Катерина Лаба, Анна Окочіт, Михайлина Гурбіла, Софія Суєла, Антоніна Шаравара, Марія Кінаш. — Другий ряд: Франка Гвицько, Анна Малчичук, Марія Литвинець, Марія Ішська, Анастасія Коцюба, Ірина Стойко, Теодя Пашків, Теодя Чагарин, Анеля Горюдицька. — Третій ряд: Агафія Рибак, Франка Рогожинська, Елжбета Шенгор, Марія Корницька, Параскевія Гузьовач, Параскевія Годонька, Антоніна Яцишин, Марія Галдяк, Марія Іванович, Анна Гашчарин, Антоніна Стрик. — Четвертий ряд: Розалія Копитко, Посефа Коцюба, Наталя Камфонік, Теодя Гречух, Анастасія Сузіма, Анна Пророчок, Юлія Фірман, Емілія Петровиц, Катерина Васильська, Косеня Коронини. — П'ятий ряд: Анна Богочик, Анна Блафонік, Катерина Стойко, Анна Ремішин, Анна Корницька, Анна Шторгодецька, Маруся Карась, Маруся Веца, Маруся Кавків, Михайлина Захарів, Анастасія Кінаш, Антоніна Зеленецька. — Шостий ряд: Посефа Грідок, Марія Сербина, Марія Колішин, скарбиньця, Розалія Борис, голова, Вет. о. Володимир Каськів, почесний голова, Розалія Веца, писарка, пані Анна Каськів, Оляга Каськів і Анна Карась.

ДО ЖІНОК СВІТА

(Відозва в справі рятування дітей).

Ось вже майже 20 літ, як діти на Великій Україні не знають щастя-доли. Почалася їхня негода із світової війни 1914 р. і саме з Галичини, яка за час війни вистрадала від російських військ найстрашнішу руїну. Обстріли сіл, пожежі, розпад усього життя, панічний жах перед смертю на кожному кроці, поспішна евакуація, все це переживали діти. Скільки їх загинуло від ворожих куль, скільки їх розгубилися на великих евакуаційних шляхах між Прутом та Дніпром, скільки їх жорстока доля позакидувала на чужину, далеко від рідного огнища, від рідної мови, одинокі для них зрозумілої. Бачила я в 1926 р. в далекому Саратові над Волгою дітей з Платавщини, закинутих в вохкі, темні казарми, на сухому хлібі, без теплої кожуха в морозну російську зиму. Але ще були коли нині їхні матері, було кого в сіні обняти маленькими рученятами, було до кого притулитися серед чужого оточення. На Україні обездолені діти знаходили в установах спеціально для них zorganizованих і ласку й опіку, в Києві і по всьому західному військовому фронті відкривалися притулки.

Слідом за світовою війною розпочалася на Україні горожанська боротьба. З двох сторін загрожена Росіянами,—які йшли одні під гаслом большевизму, другі під прапором Денікіна — Україна, не маючи ні звідки допомоги, загинула в своїй героїчній боротьбі за волю та за незалежність. І почав душити її московський большевицький кулак і цей неюдєський страшний гніт відбився першим ділом на дітях українського народу. В своїйому хво-

робливому екстазі большевики заходились змінити, перевернути усе народне життя і розпотіти українську родину, віру, національне почуття. Вони (на моїх очах в 1920 р.) почали відривати дітей від батьків, трохи не силою забирати до своїх притулків, де харчу бракувало, де дітям забороняли молитись Богові, здирали з дітей іконки, останню річ, що нагадувала «маму», за вихованців поставили дітям українським Жидівок та Росіянок, які не розуміли мови дітей, а діти не розуміли їх. В сучасній українській радянській белетристиці можна знайти тили цих новочасних Фребеличок, які кращою поїдають котлети, призначені їм, а діти змагаються переконати дітей, що Бога нема, а самі по ночах навколільшак йому моляться. В притулках ніколи не вистарчало страв для дітей і їм «не заборонялось» іти на крадіжку по сусідніх садах та огородах; дітей навчали ненавидіти батьків, пропонували їм незрозумілі принципи. Усе оточення було лицемірне, штучне. Діти душилися в цій большевицькій тресурі. В українських дітях з малого віку закладено палке змагання до волі, до свого рідного, улюбленого, проти чого поставали їх виховниці, і діти тікали. Тікали до дому, але деж був той дім, та рідня хата? Вона була зруйнована, батьки на далекій праці або зарештовані. Малі утікачі опинилися на вулиці. Але дітям здавалась вулиця, великий шлях, вільне життя, краще від тих жахливих притулків. Зі своїм суворим режимом штучного безсердечно-го тресовання, нагадували скоріш концентраційні табори або

Б. І. П. ніж педагогічну установу для малих дітей. Ці перші кадри безпритульних дітей на Україні склались з сиріт-жертв горожанських війн і терору червоних від пролитої ними крові переможців. Сиротами подоланого (але не скорившого ще ворога) комуністична влада не мала бажання опікуватися. — Вона знала, що ці діти колись помстяться за батьків, то краще, хай гинуть. Ця перша ще малочисленна армія безбатченків, в найсумнішому значінні того слова, мусіла злодійським шляхом добувати шматок хліба. Крали скрізь усе, що могли, та іноді знаходилися яка добра душа, що нагодувала і одягнула безпритульну дитину. Діти складали свої товариства, з відповідним регуляційним і задержували ніжні товариські відносини. Найкращі сучасні українські письменники Копиленко та Качура дають у своїх творах симпатичні тили дітей в їх жахливому зовнішньому вигляді. Майже голі в якихсь тадрах, тіло вкрите вошами, як каже Шевченко: он мати дивитись й не пізнає свое едине диття! Так, як це виявляється в оповіданні «Танець Смерти», коли артистка Балерина загубила своєю доною і не може пізнати її в юрбі безпритульних. Копиленко дає такий малюнок: На вулицях міста і на площі в центрі стоять чавуни. В день в них варять асфальт. — У вечері й в ночі біля чавунів сидять безпритульні діти в брудних штанах, напів голі, не доберешся де шмаття, а де світліть голе тіло, чорне мов земля. Тут і ночують, лаються, сваряться за недокурки, шукають вошей у шматах одєжі.

Ця перша армія безпритуль-

ЖЕРТВИ ГОЛОДУ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

них своїми злочинствами скоро примусила владу звернути на них увагу. Почали військовими силами заганяти дітей в притулки. Але ні притулки, ані «колонії» вже не могли охопити масу дітей. Загальна господарська дезорганізація не давала можливості задовольнити мінімальні потреби годування і виховання цих дітей. Та ще до того сама влада утворювала нові кадри безпритульних дітей; творила сиріт і півсиріт без війни. То були діти тисяч розстріляних батьків чи батьків засланих на Соловки. Це розпочалась сталінівська п'ятилітка, розкулачування селян, штучне насаджування соціального порядку життя, колективізація села, а серед інтелігентних верств ліквідація жовто-блаки-

тних настроїв. Усе, що лякало владу натяком на відпір, на національну впертість, карано жахливо масовими розстрілами, виселенням. По цих вбитих зіставались діти, майбутні местники. Вони не сміли вирости, їх боялась влада! Вони мали якось зникнути. Батьки вбиті, хата с п а л е н а, діти на вулиці, без шматка хліба. Ніхто не сміє подати їм цей сирітський хліб, ніхто не сміє взяти їх до хати, бо за таке «співчуття» дітям покараних вони теж будуть розстріляні. В Кремлі кожне гуманне почуття визнається буржуазною і контрреволюційною ознакою. Рятувати цих сиріт влада не має жадного наміру. Їм дають можливість самоліквідуватися, цебто вимерти. Оце наслідки п'ятилітки. Ра-

зом з постійними утікачами з преславних притулків утворилась армія цілком безпомічних сиріт. Вона значно збільшила кадри цих нещасних дітей і становиче їхнє що далі ставало гіршим. Тисячами ходять вони по безмежних просторах цілком зруйнованої України. Рідний степ їхній батько, сонце в день гріє їхнє виснажене тіло, ніч шовковою темнотою насилає сон на їхні втомлені очі, або ясными зорями веселить їхнє дитяче серце. В своїх мандруваннях, в шуканню хліба вони не знають перешкод. Переїздять з Наддніпрянщини на Кубань, або з Херсонщини до Харкова, щоб там якось на зіму заховатися в таємничих темних закутках, або переспатися в якійсь покинутій церкві.

Бувають ще і такі моменти: Батько в ДПУ, мати з трьома дітьми заслана на Соловки. Не видержала у с і х страждань, зв'язаних з цією висилкою, і смертельно ослабла. Перед смертю вона заповідає своїм дітям тікати з цієї страшної чужини: «Може Бог вам допоможе, добереться до України». І усі три хлопчики змагаються виконати заповіт мами. Вони тікають з Соловків, але одного на другий день зламав вартовий, другого роздавила машина, коли він ліз умустилися на буферах. Доля третього «утікача» невідома, і може ще страшніша — в пазурах медведя, або в тонких багнущах. (Диви П. книга Юрченка).

Тепер настав найстрашніший момент жакливі 20-літньої еспрей українських дітей. Москалі в усіх окупованих ними країнах довели населення до безпросвітних злиднів і до кінцевого голоду, і діти перші почали від нього вмирати, а далі і самі стали жертвами збожевільних від голоду і розпuky: невинні істоти перевернулись в смашні шматки мяса, нещасні діти стали жертвами того канібалізму, до якого московський большевицький уряд довів колись багатий український народ.

Може хто завважить, що на Україні були школи, якими большевики хвалились перед чужинцями (навіть перед знаменитим американським вченим Дьюї). Так, така «показна» школа існувала в Харкові, так само як є показні притулки, в яких виховуються діти чекістів, тої нової комуністичної аристократії, яка заступила місце буржуазної й обставила себе найкращими умовами життя. Це ті діти неголодні, які підносили панові Еріотові квіти... Але є на Україні «непоказні» школи, до яких не то що Еріота, але ніякого журналіста не допустять; за ці школи од-

на учителька висловила таку гірку правду, що «партія» нагнала її назавжди з посади учительки. Вона казала, що дітей мучать постійним недодаванням в школі, що зі школи роблять не місце навчання, а партійно-політичний мітинг. Адругий учитель не зніс страшної дезорганізації школи і покинув її, оставивши записку, що ніколи не вернеться на посаду учителя.

Можуть нам нагадати «комсомол», як виховничу організацію. Там, правда, підготовлюються «піоніри» комуністичної партії, їм доручається «перевиховувати» малих дітей т. зв. Жовтенят. Їх тресують так, що вони стають абсолютними рабами, не мають ні власної волі, ні власних думок, автоматично виконують наказ піонірів, «обожують» Леніна, співають інтернаціонал, машинують з червоним прапором у демонстрації, але ніякого почуття до цього всього не мають.

Тепер компартія знайшла нову методу морального виховання: тепер, коли підчас жакливого голоду селяне потайки зрізують колосся та зернятими задурюють голод дітей, з колахів навчають стежити за полем і як побачать «зłodія» серед жита, мають бігти до свого «вихователя» з доносом, і зłodія арештують. Так діти, спокуюшені шматком хліба, по приказу «піоніра» шпюнять за своїми рідними, за батьками своїми. Один хлопць 10 літ, Коля Кобилянський так уславив своїм шлигунством, що був обдарований новим убранням.

І гинуть діти на Україні не поодинокі, а гинуть масово, сотнями тисяч. Діти то є скарб не тільки у кожного народа, це скарб всієї людності. Люде передають новій генерації своє знання, свої найкращі заповіді, в дітях своїх люде бачать єдину можливість реалізувати свої найкращі сподіванки на майбутнє. От через що, коли

де станеться яка біда, змагаються перше за усе рятувати дітей. В цих зусиллях народи радо йдуть один другому на допомогу, як ми це бачили зараз після світової війни. Норвегія, Швеція годувала віденських дітей і вірменських. Америка помагала українським дітям в польських таборах. Для рятування дітей нема територіальних кордонів, ані політичних пересторог. Мусить панувати один закон вселюдного гуманізму, вселюдний обовязок захищати усіх дітей як найдорожчий скарб.

Чомуж тепер у 20-му столітті увесь культурний світ мовчки, без усякого докору дивиться не тільки на винищення цілого українського населення, не його історично власній землі а й на це фізичне і моральне вбивання мільонів дітей українського народу? Що внесе у світову культуру скарбницю решта цієї недобитої генерації, виснаженої довгим голодуванням, морально зінсуют жакливими умовами життя? Яка нова генерація повстане з цих малих зłodів, шпигів, тресованих зрадників, з цих дівчаток, з 10 літ вже розбещених? Над цим питанням малиб задуматися світові педагоги, над цією народною долею мають поміркувати люде розуму і серця по усьому культурному світі. Треба вивести цих дітей поміж большевицького уряду, треба нагодувати, треба вирвати їх з рук смерти, треба рятувати їх від фізичної і моральної загибелі. **Ми, Українці, об'єднані в Жіночу Національну Раду, звертаємось до матерей всього світу! Дорогі Сестри!** Обміркуйте це болюче питання! Не дайте загинути українському народові і виратуйте його дітей!

Голова Національної Української Жіночної Ради — Член Центральної Ради в Києві: професорка С. Русова.

ПРАЦЯ У ВІДДІЛАХ С. У. А.

ПРАЦЯ 29. ВІДДІЛУ СУА В ВУНСАКЕТ, Р. АП.

В НАШІЙ місцевості свідоміші жінки читали в часописах про жіночі організації та їхню працю й в них повстало бажання заснувати жіночу політичну організацію, але й на бажанні скінчилися. Як кожна ідея родиться в одиниці, а не між загалом, так і в нас сталося. Наша теперішня секретарка, п. Розалія Вецаль, перевела ідею заснування жіночої організації в діло. Вона переписалась з Централєю СУА, а діставши відповідні інструкції, почала агітувати поміж жіноцтвом у справі зорганізування відділу СУА.

Перші збори відбулися 5. листопада, 1932. На ці збори прибуло 14 жінок, а запрошений о. Володимир Каськів, виголосив знаменитий реферат. Рішено сейчас заснувати відділ СУА та вибрано наступний уряд: п. П. Піжинська—голова, п. М. Колісник—касирка, п. Р. Вецаль—секретарка. На тих зборах зібрано \$8.00 до відділової каси. До Головної Управи вислано прохання о прийняття нашого відділу до СУА.

На наступних зборах збільшилося число членкинь до 25 а рівном прийнято назву: Товариство ім. Ольги Кобилянської, якому Головна Управа надала число відділу 29. На зборах 18. грудня, рішено влаштувати на день 26-го грудня Андріївські Вечерини. Пані Піжинська зрештігнувала з уряду голови, а на її місце вибрано п. А. Тепер. З вечерини прийшло \$38.97 чистого доходу, з чого вислано на Світову Виставу \$20.00, а решта осталося в касі. На зборах

15-го січня, рішено пренумерувати 5 чисел «Жіночої Діло», 1 число «Нової Хати» й 1 число «Рідної Мови». На це вислано \$17.00 з каси.

На зборах 15-го лютого, о. В. Каськів виголосив реферат про значіння організації СУА, в якому навів примір про Білсиху, яка рівночасно працювала брата та сина, яких польські наїзники засудили на смерть та повісили, а її витревалість приписав вихованні в організації. Замість вінка на могилу погібших, відділ жертвував \$5.00 на У. В. О., а \$5.00 на політичних визвів.

На зборах 13. березня, рішено вислати привітного листа до ймениці нашого відділу, др. Ольги Кобилянської, а зарозом писанку в сумі \$10.00. Постановлено взяти участь в народній маніфестації з рамени О. Д. В. У.

На зборах 9-го квітня, рішено відсвяткувати Свято Матері. На цих зборах п. Тепер внесла свою резигнацію, а на її місце вибрано головою п. Р. Борис. Свято Матері відбулось 14-го мая, на якому була присутною голова СУА, п. О. Д. Лотоцька. 5-го липня відділ взяв участь в П'ять-літньому Ювілею, який влаштувало вдячне громадянство своєму щирому працівникові, о. В. Каськовому.

На зборах 6-го серпня, рішено відсвяткувати 20-ті роковини смерті Лесі Українки, яке відбулось 27-го серпня, а принесло \$22.00 чистого доходу, з чого вислано \$10.00 на голодуючих. Знову 2-го вересня членкині відділу враз із сестрицтвом Н. З. Б. Матері ходили по хатах за збіркою для Рідного

Краю. Устроєно баль 9-го вересня в користь церкви, а другий 23-го в користь відділу СУА.

На 5-го листопада відділ відсвяткував величаво річницю свого існування. Вступне слово виголосила голова відділу, п. Р. Борис. Дівчата відспівали терцет «Ой, стрічка до стрічки», а гимн СУА віддеклямувала п. К. Чагарин. «Ой нагнувся дуб високий» — сольо, відспівала п. М. Карась. Слідуючі народні танки, якими провадив п. Тома Чагарин. «Зажурились Галичанки» — сольо, відспівала п. Анна Підгорецька. «Україно, наша мати» — віддеклямували дуже гарно п. Татянина Кінаш і Марія Вецаль. Акомпаніювала до всіх пісень п. Марія Познанська.

Тепер о. В. Каськів виголосив цікавий реферат про діяльність нашого відділу СУА від його заснування аж до першої річниці, а при цій нагоді відчитав телеграму, яка наспіла від Протестаційного Комітету з Бостону з привітом для нашого відділу та з зазивом взяти участь в спільній проти-більшевицькій маніфестації на 12-го листопада.

Відтак відбулось представлення «Вуйко з Америки», в якому брали участь наступні амазатори: М. Гурбиль, А. Підгорецька, М. Проборівський, Ф. Кафонік і П. Стойко. Режисером був о. В. Каськів. По представленні відбулася гостина, якою вміло заряджувала п. Текля Паньків, а коло столів обслуговували дівчата-членкині С. У. А. Підчас гостини о. В. Каськів здав справоздання з Шестого Конгресу Обеднання, а гості зложили \$8.50 на Народний

Фонд. До цього доложив відділ з каси \$1.50 та передав \$10.00 до Обеднання. Збіркою зайняла п. Т. Паньків.

За цілий рік відділ здобув із вкладок та підприємств \$430.27. Ці гроші не осталися в касі, а пішли на різні народні цілі, а в касі осталося тільки \$72.00. Накінці бажаємо собі, щоби всі українські жінки пізнали, чим для нас США та щоби всі вписалися членами до цієї організації.

На наш журнал «Жіночий Світ» наш відділ зложив перший рах \$5.00. пресового фонду, а тепер знову \$5.00. Ми здобули 5 переплат та розпродали 25 пр. 1-го числа, 50 пр. 2-3 числа, а 56 пр. 4-5 числа. Ми віримо, що коли піднесемо високо вгору прапор освіти, так зникне незгода, а настане любов. Наш журнал немоє те сонце ясно просвітить наше жіноцтво та поведе нас до Соборної Української Держави, але поміж перше жуй!

Розалія Борис, пред.

«СВЯТО КНИЖКИ» В ГЕМТРЕМК

Старанням 26. відділу США уряджено 29. жовтня, ц. р. в Українській Хаті «Свято Книжки» при ласкавій участі редакторки «Жіночого Світу» з Пітсбурга. Поки ще не стих в моїй душі відгомін промов та виконаних на цьому святі пісень, бажаю висказати свої спостереження про цей вечір.

Вступне слово п. Стефанюк зробило гарне враження. Головний реферат добре виголосила п. Катерина Яремчук, хоча всі сподівались, що Маруся Бек виповнить цю найважливішу точку. Цим разом п-а Бек виголосила коротку, але гарну промову на загально народню та громадську тему, спляняючись довше над потребою освіти між українським жіноцтвом.

З усіх музичних продукцій, без сумніву найкраще вивязалась у своїх солях п. Атаманець. «Не співайте мені цієї пісні» виконала вона з великою драматичною силою. Знову «Коломийка» була віддана так радісно, неначе б співачка жар-тєблєво кинула китицю квітів на сцену тих, які створили «Книжку».

Обоє Атаманці, крім дуєту з Запорозжя (Іван і Одарка), співали рівнож прекрасну композицію Ніжанковського — «Люблю дивитись». Тут приходить сказати, що ця гарна композиція виїшла трохи сіро. Барітоновий голос п. Атаманца блєствє одиноко. Пані Атаманець, співаючи октавою нище, видавала захмарені, неясні звуки й дует виявляв сірість. Композитор навмисне дав високі сопранові позиції, якими зображує радість зприводу блискучої української ниви. У пані Атаманець широкої скалі героїчний сопран і співаючи тенором, вона безпощадно нищить свій цінний голос.

Дві пісні відспівала ясно й легко пані Рихлівська, яка плекає гарну донечку на своє місце. Приємне враження викликала пані Оріс своїм тихим та спокійним виконанням Гайворонського «Чи ти прийдеш». І справді, композитор вляв у цей невеличкий свій твір стільки ніжності та тихого очидання, огорнув це в гарний мельодійний акомпаніємент, що так і бачиш, когось, що з туюю в грудях очидає й нетерпеливо питає, «Чи ти прийдеш».

Софія Дамян і Вол. Чабак відспівали гарно дует «Працює ангєлє з тобою». Було ще тенорове сольо В. Чабака, але на жаль він цього разу не дописав. Сподіємось, що на другий раз він краще подбає про свій голос.

Галя Добуш — пильна спі-

вачка, яка радо віддає свої услуги, тим разом пошанувала Свято Книжки «Христиною» Стеценка.

Пан Присташ, барітон, гарно віддав дві пісні: «Ой, шож во то за ворон» і «Ой, шось дуже загулявся» послідня з Запорозжя.

Слід згадати й паню Сімїнську, яка співала гарні, хоч старі вже пісні: «В ночі на могили» і «Чи знаєш, ти, милу Україну».

Справдішньою атракцією вечора був виступ співака-Італія, який своїм сильним та милозвучним барітоном відспівав по українські «Гетьмани». Хоча сам чужинець, виразно вимовляв українські слова та з щирим чуттям віддав цю пісню.

В програму входили також діточі деклямації, які були гарно, хоча по діточому виконанні. До всіх продукцій акомпаніювали п-а Галя Яремчук та п-а Благовєська.

Накінці пані Сеньків, голова відділу, подякувала присутнім за участь та кількома теплими словами закінчила святочний вечір Книжки.

Хоча були малі недостачі в програмі, хоча діти бігали по галі, (мабуть задовга програма втомила їх) а публіка виявляла свою радість деколи тулєнням, всєтаки самому відділу США належить велике признання, що тут жінки так гарно працюють та посвячуються корисній роботі для загалу. Членкині згаданого відділу постарались о гарні шапки із золотими обвідками, на яких вишито хрестиками «С. У. А». Підчас свята було приємно глядіти, коли кілька десятко голєв, причепурєні тими шапками, неначе волошки на лані, рухались між численною публікою.

Ю. М. Ш.

ВІДЧИТ

ІСТ ВІНДЗОР, ОНТ.

В ПОНЕДІЛОК, дня 30 жовтня, 1933 р., о год. 8-й вечером, відбувся відчит в жіночому товаристві ім. Лесі Українки. Сей відчит розпочала заступниця голови п. Марія Стецій, яка представила гостю, панну Марію Бек, редакторку «Жіночого Світу» та попросила шановну прелегентку до слова.

Панна Бек дала короткий, але дуже поучачий відчит, в якому вказала на велику потребу просвіти між Українцями та користі, які вона приносить. При кінці згадала про жіночий журнал «Жіночий Світ», який виходить заледви шість місяців, а завданням якого є ширити просвіту між українським жіноцтвом на іміграції.

Я не писатиму багато про сей відчит, бо не хочу забирати багато місяця дорогого часопису. Скажу тільки, що всі присутні були дуже задоволені її широтою та енергійною промовою, а Жіноче Товариство ім. Лесі Українки привітало її гарно.

Панна Бек попросила присутніх слухачів забрати рівнож слово й до дискусії зголосились п. Т. Рівний, голова товариства «Просвіта»; п. І. Лихий, п. Ю. Сенчук і пані С. Дужа з Віндзор. Всі підчеркували одно, що нам треба стати свідомими, сильними, а тоді скорше здобудемо свою державу. На закінчення п. Стецій завізвала присутніх жінок, які ще не є в членами згаданого товариства, вписатись в члени та спільно працювати, а також, посилати своїх дітей до української школи.

Відтак відбувся чайний вечір, підчас котрого знову промовляла п. Бек і то так зворушаючо, що багатьом аж сльози в очах поставали. Говорила про красу України, про її пісні, про її культурні здобутки, а вкінці подякувала за шире при-

няття, а рівнож за жертву на пресовий фонд «Жіночого Світу». Зібрано малими датками \$4.80, а Тов. ім. Лесі Українки додало з своєї каси \$2.00.

Жіноче Товариство щиро дякує п. Бек за її відчит, а зарозем бажає їй найкращих успіхів в народній праці.

Марія Скоренька, секр.

ДО ПРАЦІ, ЖІНКИ!

Норт Дітройт, Міш.

Як я довідалась від попередніх урядничок, так наш 5-ий відділ СУА існував кілька років тому назад, під іменем «Молода Україна». Тоді він чиселив понад 60 членкинь, які щиро працювали та помагали, як місцевій диточій школі, так і народним інституціям в краю. Однак прийшла фінансова криза, яка далась взнаки кожному. У відділі наступив застій і він почав занепадати.

Завдяки уряду відділу з 1932 р., а саме: предсідательки — п. Анни Патри, касієрки — п. Марії Сігди, секретарки — п. Софії Голуб, скликано збори дня 5. лютого 1933 року, на яких переорганізовано наш відділ і дано йому назву Відділ Союзу Українок Америки. Вибрано рівнож новий уряд, до якого ввійшли: п. Софія Голуб — як предсідателька, п. Магда Войтович — заступниця, п. Анна Войтович — касієрка, п. Юлія Андрушко — заступниця, п. Анна Сірко — секретарка, п. Теодора Морозовська — заступниця, пп. Марія Музичка та Анна Голєвка — контрольорки.

На початку вписалось 24 членкинь, а відтак що місяця вписувалось по кілька нових. В місяці квітні, за старанням п. Голуб, устроено представлення. В травні відбувся бал, а в червні пікнік і хоча фінансовий дохід не був великим, всетаки членкині працювали щиро.

В послідньому році не можна було розвести великої акції, а

навіть протягом трьох літніх місяців не відбувалися збори. Доперва на 1-го жовтня скликала предсідателька збори, на які прибули майже всі членкині. Вона заявила їм, що йде зима й треба взятися до більш активної праці, щоби зробити щонебудь доброго для розвитку відділу. Як рівнож зивала жінок, щоби не сиділи з заложеними руками, а взялися організувати все українське жіноцтво під синьо-жовтий прапор.

Дня 1. листопада, ц. р. загостила до нашого відділу панна Марія Бек, редакторка «Жіночого Світу». Членкині витали її з великою радістю, але на жаль не могли всі прибути на збори серед тижня, тому, що багато членкинь заняті працюю. Шановна гостя виголосила довшу промову, в якій заохочувала жінок до організації та самоосвіти. Вона розказала про щіль жіночого видавництва «Жіночий Світ» та прохала жінок не тільки передплачувати цей одинокий жіночий журнал в Америці але читати цікаві статті в ньому, дописувати до нього свої замітки; вчитися та другим в науці помагати.

Уряд та членкині нашого відділу рішили, що такий журнал для нас є пожиточним і konieczним, а зарозом рішились допомогти йому по своїм силах. Пані Вітенко сейчас зложила цілорічну передплату, деякі членкині купили собі поодинокі числа, а решта обіцяли в недалекій будуччині передплатити його.

В деяких статтях висказуються жінки, що коли деякі з нас, витрачають гроші на непотрібні річі, можуть витратити й два долари на журнал. Це правда, але є й такі, що їхні мужи не працюють вже по кілька літ і вони не всіли собі купити навіть одного числа журналу. Однак цьому лихові можна

запобігти в цей спосіб, що по перечитанні числа, свідомо жінка може дати чи випозичити журнал такій жінці, яка не всілі його собі купити. Це наш святий народний обов'язок, дати спромогу й біднішим жінкам навчитись краще жити.

Тому жінки, берімся до праці, щоби наш журнал ще довгі літа міг нести просвіту та знання між нас, а щоби вкінці завів нас й до нашої незалежної української держави!

Анна Сирко, секр.

ПРИНАГІДНІ ЗБОРИ

Вест Дітройт, Міш.

Панна Бек, будучи в Дітройті, була запрошена також до 16 відділу СВА на збори, які скликано нарочно, щоби повітати в себе пожадану гостю. На цих зборах велися наради над поширенням і забезпеченням «Жіночого Світу». Забирали голос: пп. Дячун, голова відділу, Козаченко, Тимочко, Шустакевич і Бойко. Вислід наради буде одобрений на місячних зборах і буде поданий до «Жіночого Світу». По нарадах подано перекуску, причім обдаровано «Жіночий Світ» скромною жертвою в сумі десять доларів, які передано п-і Бек. Нова членкиня п. Пелех дала нам свою домівку цього вечора на збори, за що товариство їй сердечно дякує.

Ю. М. Шустакевич, секр.

УВАГА!

Прохається всіх шановних прихильниць, які одержали попередні числа «Ж. С.» до розпродажі, негайно переслати належитість за розпродані числа, а прочі дальше розпродавати.

Заразом повідомляється, що слідуюче поодинокє число появиться 20 грудня, ц. р., а відтак журнал виходитиме правильно кожного місяця.

Редакція.

МОЯ потіхо!

Книжечко моя!

Коли листки твої розгорну,

Злітаю понад дійсність чорну —

Там — де зезає лихо . . . злоба дня . . . —

Потіха, книжечки мої,

На полицках стоять рядом —

Я тішуся своїм добром,

Я б рада мати книги всі!

Вони ж хоронять від нудьги,

Вони всю неміч проганяють

І лихо — в радість обертають . . .

Коли їх сторінки розгорну,

Я лину в вільний, ясний світ,

В країну світла і краси . . .

Потіха — книжечки мої,

Мій скарб найбільший на землі,

Віків надбання — трудів плід, —

І серце — серце прагне книг

І самітне було б без них . . .

Хоч тяжко в ці жахливі дні,

Не плачу — в тугу не вдаюся:

Із книг — як з джерела кріплюся . . .

О, ні! Ніхто нам слави не приспить,

Ніхто вже не задушить слави,

Велике Сяйво вже не згасне;

І чесно ми — багаті,

У нас є хату чим квітчати

І нову Весну розпочати . . .

Уляна Кравченко.

НАРОД ВМІРАЄ!

ДУЖЕ сумна вістка
З краю до нас дійшла,
Що червона Москва
Новий лад завела.

І нарід наш рідний
З голоду вмирає,
Бо ворог, кат лютий
По степах гуляє.

Мов несамовитий
Весь хліб відбирає,
А за кожний спротив
Тяженько карає.

Плачуть брати наші
У кайданах важких,
Бо всі вони гинуть
Там, в муках страшних.

На вид їх нещастя
Душа завмирає.
Де правда? Де наш Бог?
Чи їх теж немає?

Глянь на нас, о Боже!
Вислухай благання!
Подай силу й відвагу
Створити повстання!

А ми, українці,
Всі разом єднаємось;
За волю народу
Боротись збираємось!

Нехай зникне вже слід
Тюрми тої злої;
Нехай зійде сонце
Воленьки святої!

К. Качмарова.

Міннеаполіс, Міш.

ХТО ПРАЦЮВАВ ДЛЯ «ЖІНОЧОГО СВІТУ»

Надіслали Пресовий Фонд:

Відділ 49. СВА у Бофало Н. Й.	5.00
Відділ 16. СВА у Вест Дітройт, Міш.	5.00
Відділ 29. СВА у Вунсакет, Р. Ай.	5.00
Тов. ім. Лесі Українки в Іст Віндзор, Канада	2.00
Отець Корсуновський, Арнолд, Па.	1.00
Луї Осипок (Білорус), Арнолд, Па.	1.00
п. Катерина Яремчук, збірка на листу, Гемтремк, Міш.	8.45
п. Катерина Стефанок, збірка на листу Гемтремк, Міш.	9.10
п. Анна Сеньків, збірка на листу, Гемтремк	7.95
Відділ 16. СВА у Вест Дітройт, зб. на зборах	5.00
Тов. ім. Лесі Українки в Іст Віндзор, збірка	4.80

Зібрали Передплат:

п. Катерина Яремчук, Гемтремк, Міш.	2
п. Стефанія Абрагамовська, Нью Йорк	2
п. Віра Буката, Карнегі, Па.	2

Продали Першого Числа:

п-на Стефанія Абрагамовська, Нью Йорк	50
---------------------------------------	----

Продали Другого-Третього Числа:

п. Аніта Стангретчук, Клівленд, Огайо	25
Відділ 40. СВА в Аллентав, Па.	10
п. Дячун, Вест Дітройт, Міш.	11
Відділ 12. СВА в Мінеаполіс, Міни.	7

Продали Четвертого-П'ятого Числа:

Відділ 29. СВА у Вунсакет, Р. Аю.	56
о. Петро Журавецький, Нью Йорк, Н. Й.	20
п. Стодольний, Форт Віліям, Онт., Кан.	12
п. Катерина Стефанок, Гемтремк, Міш.	24
п. Марія Стецій, Іст Віндзор, Онт., Кан.	11
п. Анна Путас, Бейон, Н. Дж.	10
п. Лесья Козаченко, Дітройт, Міш.	10
др. А. Т. Кібзая, Гемтремк, Міш.	10
п. Юлія Кучер, Карнегі, Па.	10
п. Кулинич, Гемтремк, Міш.	7

Відділ 12. СВА в Мінеаполіс, Міни.	6
п-на Віра Яремчук, Гемтремк, Міш.	6
п-на Галя Яремчук, Гемтремк, Міш.	6
п. Ірина Козаченко, Дітройт, Міш.	4
п. Дячун, Дітройт, Міш.	4

Жертвували на Пресовий Фонд:

На листу п. К. Яремчук, Ч. 14. по \$1.00: п. Іван Курчак, п. Василь Яремчук, п. Евстахій Ганчарський, п. Кирило Волох, п. Іван Чайківський; по 50 ц.: п. Юзеф Кузик; по 25 ц.: п. Ксеня Стахів, п. Матвій Прихідко, п. Марія Ткачук, п. Анна Ганиш, п. Михайло Голодюк, «Санітарна Бучерня», п. Олесь Гащин, п. Василь Вороновський, п. Василь Кушнір, п. Олекса Сугида, Н. Н.; по 20 ц.: п. Кніс Мельник.

На листу п. К. Стефанок, Ч. 1. по \$2.00: п. Михайло Підсадний; по \$1.00: п. Андрій Градовський, п. Іван Сагайдак, п. Олекса Джавала; по 50 ц.: п. Михайло Федюк, п. Дмитро Мудрий, п. Адольф Скула; по 25 ц.: п. М. Федитник, п. Анна Біловус, п. Ілія Спендак, п. Василь Богай, п. Михайло Муж, п. Іван Мельник, п. Василь Лис, ковський; по 10 ц.: п. Іван Судний, ковський; по 10 ц.: п. Іван Судний.

На листи п. А. Сеньків, Чч. 9 і 13. по \$1.00: п. М. Топорівський; по 50 цт.: п. Анна Сеньків, п. М. Байор, п-на Олена Батожинська; по 25 ц.: п. М. Максимос, п. П. Зелінський, п. П. Перхалюк, п. М. Небос, п. М. Кузик, п. І. Панчук, п. Ю. Кульчицька, п. К. Чорний, п. Р. Олійник, п. Т. Галенда, п. В. Нечай, «Санітарна Бучерня», п. М. Кушнір, п. Г. Кусій, п. Г. Васько, п. Р. Романів, п. Д. Шалапай, п. Е. Присташ, п. А. Кухта, п. М. Шиндак; по 15 ц.: п. Рудна; по 10 ц.: п. М. Небос, п. О. Шипа, п. І. Андрушко.

Всім ширим працівницям та жертводавцям, які поспішили з так конючною матеріальною допомогою нашому журналові, отцює дорогою складаємо щирю подяку.

Редакція.

ЯК ЗАКЛАДАТИ НОВІ ВІДДІЛИ СВА

(Продовження)

Кожний відділ повинен передплачувати «Жіночий Світ», орган Союзу Українок Америки. Там знаходяться об'їзники й організаційна переписка. Відділи повинні вислати туди звітлення про свою працю та розвиток. Уряд відділу повинен постаратися, щоби у відділі було якнайбільше українських часослів і журналів, як на пр. «Жіноча Доля», видавана в Коломій й «Нова Хата», видавана у Львові, і т. п.; книжок, як Кобзар — Тараса Шевченка, поезії Лесі Українки, твори Ольги Кобилянської, і т. п. (про які напишемо ширше в слідууючому числі). Всі членкині повинні взаємно собі помагати й жити в згоді та любові.

Збори відділу належить відбувати якнайчастіше, а не менше як раз в місяць. Частину зборів треба присвятити для читання, товариської гутірки та дискусії про народні справи. Відділ повинен брати живу участь в локальних громадських справах самостійно або співпрацювати з загальними комітетами, які уряджують народні свята, концерти чи інші підприємства, з яких дохід призначений на українські народні цілі. Загалом треба старатися, щоби членкині відділу цікавились народною працею й горнулися до організації.

В усіх справах організаційних треба звертатися до Централі, на адресу голови: Mrs. Helen D. Lotosky, 203 Academy St., Jersey City, N. J.

ЦЕНТРАЛЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

Section by Young Ukrainians

THE FIRST OF NOVEMBER

FIFTEEN years ago, on the first day of November, a comparatively small group of Ukrainian soldiers seized by force the city of Lwiv and proclaimed Western Ukraine a free and independent republic. For many long years the inhabitants of this part of Ukraine had been under the domination of Austria. But when the world war broke out and nationalistic aspirations were very apparent among the oppressed peoples, the Ukrainians of Western Ukraine followed suit. Taking advantage of an opportune moment, they rose in rebellion and perched their blue and golden banner on the top of the Town Hall in Lemberg, thus freeing themselves from the shackles of foreign oppression.

... Yet their happiness was short-lived, for only during nine months could they stand the powerful opposition of their bitter enemies, the Poles. Overpowered and outnumbered, the Ukrainian Sitchovi Strilci, (Ukrainian soldiers) were forced to slowly retreat, leaving behind their dear ones, to suffer the wrath and malicious glee of a victorious foe.

Greater Ukraine, for a short time, welcomed and housed the fleeing soldiers. Though she, too, had realized her ambition of an independent government, yet disorder and confusion prevailed throughout the land. And it was not long until the Red and White Russians, each attacking separately, dispersed her small forces and defeated her supporters. Thus the Ukrainian soldiers found themselves trapped in the "triangle of death."

Thousands lost their lives heroically struggling on the battlefield. Hundreds, worn from cold, hunger, continuous fighting and contagious diseases, laid down their weary heads on the vast steppes of Ukraine, never to rise again. Others faced the firing squads of the relentless Reds, while those who managed to escape and return to their former homes, now under the rule of Poland, were thrown into the prison camps. Such was the fate of those valiant sons who fought in the name of liberty.

And so we, the Ukrainians, the world over, annually assemble to pay tribute to those heroic figures who laid down their lives on the altar of their country, to instill into our hearts a still greater love for those oppressed countrymen of ours, and to augment our zeal and intrepidity for the bitter struggle which awaits us.

Yes, my reader, a long and bitter struggle still awaits us. For this day still finds Ukraine in the clutches of foreign rulers, pursuing their hated

policy of oppression. Yet the methods they used in keeping the miserable subjects in submission were so cruel and barbaric that even the most calculating imperialistic statesmen would hesitate to employ them. The echo of the bitter fate, to which our Ukrainians have been subjected in the Soviet Union, for instance, has resounded throughout the entire world. Widespread famine is sweeping through that land, claiming millions as its victims. The Bolsheviks, in their zeal to promote the industrialization of Russia and to penalize the insurgent peasants, have seized every available ounce of grain raised on the fertile land and exported it into Russia or foreign markets. Thus conducts itself a government toward the Ukrainian peasants, promising at the same time a virtual paradise to the countless toiling masses.

And what has been the destiny of those unfortunate Ukrainians whom the course of events has placed under the guardianship of Poland? There, too, prevails a reign of terror. Perhaps, not so gruesome, not so barbaric, but just as systematic and destructive as the one in Russia. Ukrainian schools are closed, Ukrainian teachers discharged, cooperative stores demolished, Ukrainian organizations dissolved, Ukrainian political leaders imprisoned and Ukrainian students executed.

These pitiful conditions, existing both in Western Ukraine and Greater Ukraine, must be eradicated. And that is the long and bitter struggle to which I have earlier alluded. For no one can have any doubt, but that it will be an enormous and arduous task to expel the foreign tyrants who have enforced persistently and relentlessly the policy of denationalization and who have so tenaciously clung to our vast and fertile land. But it can and must be done.

To that end, we, Ukrainians, young and old, must organize, for only united effort can produce the necessary results. We must, at every turn, support the nationalistic organizations. We must learn and know the Ukrainian history so that we might be ready, at all times, to prove that the land we claim is ours. We must donate and solicit funds, thereby materially aiding our oppressed brethren to rehabilitate their ruined schools and organizations and to enable them to continue their secret activities for the liberation of Ukraine. We must learn and practice the Ukrainian customs and traditions so that the flame of patriotism shall never be extinguished. And last, but not least, we must perpetually struggle, until our blue and golden banner once more flutters from the towers of the Town Halls of Lwiv and Kiev.

THE PLIGHT OF UKRAINIANS IN SOVIET RUSSIA

ADDRESS DELIVERED BY PROFESSOR
ROBERT E. IRETON, OF THE UNIVERSI-
TY OF DETROIT, AT THE UKRAINIAN
PROTEST MEETING, IN ARMORY HALL,
LARNED AND BRUSH STS., DETROIT, ON
SATURDAY, NOVEMBER 4, 1933, AT 12
O'CLOCK NOON.

LADIES AND GENTLEMEN:

To every person in this country enjoying the blessings of liberty and the advantages of our free institutions, the unhappy story of the Ukraine must make a profound appeal. It is a harrowing and inhuman indictment of Russia's present rulers and of the pseudo civilization which they recognize and practice. That these men were ever themselves the victims of tyranny and injustice in the old czaristic days, when they became the rulers, one should think would make them the more anxious to give those subject to their authority an ever-enlarging measure of social justice, equality and liberty.

But, this they have not done. Their record is a shameless and unconscionable denial and betrayal of practically every human legal and social right. Their rule has been a reign of terror, their regard for life and property is a mockery, their professions — even in the form of treaties — are mere pretensions, their sense of obligation to those within or without Russia is non-existent, while their dispensation of justice leads either to confiscation of property or destruction of human life. From a government which denies the existence of the Almighty, the sanctity of marriage, the obligation of a contract, and rejects those conventional restraints imposed upon all members of the world's society of nations, one can only expect mischief and madness.

You unhappy fellow countrymen, my Ukrainian friends, have been especially the victims of Soviet rule. You are a brave and suffering nation and your wrongs are many — in the past under Imperial authority and, in the present, under Soviet tyranny. The change has made but little difference to the Ukraine and to its suffering people: indeed, it seems, it has but increased the severity of their misfortunes. Their tragedy but emphasizes a belief, which is now very general, that the Treaty of Versailles is not so complete an adjustment of Europe's national boundaries as many seemed to consider it in January, 1920, when it became effective.

"The Ukraine, with its population of more than thirty million people, covering an area of almost 500,000 square miles, was a great and valiant nation many centuries ago. From the ninth to the thirteenth century it represented the best traditions in all Russia,

but then, unhappily, fell a prey to Tartar invasion. It passed under Polish domination about that time; but later, when the Tartar power declined, the Ukrainians bravely set up a new republic, in an attempt to reconstitute and resettle their country. As a result war with Poland followed and lasted intermittently until the seventeenth century," when a Russian protectorate followed.

In the next century, Russia acquired full control of Ukraine, and attempted to Russianize its people. Their sufferings began anew, but this hardy and valiant people did not submit. On the contrary, they did everything possible to keep the vital spark of race consciousness alive, and the desire to be a nation—free and self-controlled. They developed a literature of respectable content in the nineteenth century, but with the dawn of the present century, affliction and misery descended upon them. Victims of Tartar, Pole, Russian and Bolshevik, in turn, through many centuries to the present, the Ukrainian people are still vigorous and purposeful.

They drew inspiration from the martial and stirring lyrics of their beloved poet, Shevchenko, a great artist, and a matchless patriot, who, in his short life of 47 years, only enjoyed nine years of freedom. For thirty-eight years, he was, in turn, a serf, a prisoner a suspect. Yet he lived to immortalize his people, to sing of their valor in by-gone years, and to leave them, as his last will, the task of freeing the Ukraine and reconstructing their national life. They visit his grave on the Dnieper today, by the thousands as do the Mohammedans that of the Prophet at Mecca.

Russia, today, is a so-called union of Soviet republics. The Ukraine suffers the disadvantages of being one. The world's interpretation and understanding of the word "republic," however, does not coincide with Russia's, or, perhaps, it would be more just to say, with the clique in power at Moscow. At one time complete independence and the right of each of these units to set up its own form of government, and to separate itself from the "union" if it desired, was proclaimed by the ruling authorities. How has that assurance been observed with the Ukraine? Voltaire said: "Ukraine has always aspired to be free," and the record of its struggles proves that he spoke advisedly. Well, the truth is that the freedom and right to

UKRAINIANS MARCH IN PROTEST

MARCH TO CITY HALL—Detroit Ukrainians gathered in Cass Park Sunday and paraded to City Hall in a demonstration against

what they term the mistreatment of their countrymen in Europe by the Russian Soviet. The parade is shown passing down Cass avenue. (Times picture.)

separate was characteristically Bolshevik, or, in other words, utterly false and meaningless.

Instead of freedom of choice, the Ukraine has been dragooned, exploited, terrified and subjected to relentless persecution to make her people accept Bolshevism. Her scholars and leaders have been arrested and imprisoned. Some of them have been executed and others driven to commit suicide. The Moscow Bolsheviks when their methods failed, resorted to wholesale deportation of Ukrainians in the mass. It is reported that 2500 village communities have been driven out of the Ukraine into remote sections of Russia, and all who dared to criticize or protest against this action were dealt with summarily. Prison, execution, deportation were not enough. These failed in their objective against the indomitable will of the Ukrainian people to resist Bolshevik Moscow, and then the deadliest of all weapons in Moscow's armory of hate and destruction was devised. That was an organized attempt to starve the people into submission.

Ukraine is the granary of Europe — with wheat fields rivalling the Argentine. In 1932 and in the present year her harvests have been abundant, yet her people are dying of starvation. Why? Because Bolshevik Moscow needs the wheat for its supporters and has taken it from the Ukrainians by force and coercion. These unfortunates dare not eat what they plant. They must see it taken from them and survive or perish without it. To cite proofs of this heartless cruelty, this abysmal villainy, this unprecedented plundering of a helpless people, would reveal a tale both horrifying and revolting. It will be sufficient to state that European and American newspapers have published interviews and letters from those conversant with the actual situation, and to quote from the appeal addressed to all "who believe in God," by the Ukrainian Catholic bishops of Galicia, which said: "Ukraine is in the clutches of death. The population is dying of starvation."

What these high churchmen have said in their appeal to all civilized mankind, must be accepted as worthy and credible. And the situation which the appeal tells in a few words is soul-stirring. "In the clutches of death"! "Dying of starvation"! Those phrases are clarion cries to all humanity but especially to you, my friends, is their meaning more poignant, more significant. That you realize your duty in this situation, I can readily believe, from this great demonstration of protest against an attempt to exterminate your race. Wherever your people are to be found in large numbers similar demonstrations would spread the truth about the sufferings in the Ukraine and, perhaps, lead to some improvement.

Russia's mischievous madmen may be expected to deny again, that famine exists, as they did in the famine of 1921-2 when 3,000,000 of your countrymen were undergoing actual starvation. They will probably point to the great and abundant harvests in the Ukraine and decide the thought, in their own specious manner, that the people are in want or are suffering. Visitors to Russia are excluded from the Ukraine. They were excluded in 1921-2. Representatives of the American Relief Administration were then informed that all was well in the Ukraine, and that the Russian government could not understand why the American Relief Administration should desire to penetrate a district in which there were actually surplus crops! Professor Fisher of the American Relief Administration in his book, "Famine in Soviet Russia," bears witness to this inhuman misrepresentation.

In a country so territorially extensive as Russia it is comparatively simple to divert the foreigner, who is seeking information, to towns and districts which are not famine-stricken, and to let him see only what Soviet Russia wants him to see. But you know, and the bishops of Galicia know, that famine, grim and destructive, is stalking through the Ukraine, claiming its victims by the thousands. All who think may read the purpose of these Bolsheviks. It is part and parcel of their policy of either enslavement or extermination of the Ukrainians. It is on a par with their expulsion of your scholars from the Ukrainian Academy of Science, and the dismissal of your patriotic professors from the Ukrainian Agricultural Academy. It is in line with their action in suspending work on the Ukrainian dictionary, because it might promote the nationalistic spirit, and with their weak-minded attempt to "edit" the patriotic utterances of your great poet, Shevchenko.

You have no time to lose if you would do your duty. This great demonstration should record its protest against the treatment accorded the Ukraine by the Soviet authorities and, in the name of humanity, which is greater than any or all nations, demand an improvement in the intolerable and destructive con-

ditions there prevailing. You might well forward a copy of this resolution to the President of the United States, and to each representative in the League of Nations. And while you are so engaged, it might serve your purpose to take up the suggestion of a French newspaper for the appointment of an international commission to investigate the entire situation. You are far removed from Russia, but the mails will carry your protest to every government in Europe and cost but little.

Bolshevism hates to be exposed. Expose it. Communicate to all the governments of the world what you do here today and why, and wait for results. The Soviets may turn aside a few inquiring foreigners, but if the voice of the world demands inquiry the situation is changed. Do it now. Europe owes you consideration. You deserve much at her hands. For generations your Cossacks stood between her and destruction at the hands of the Mongol, Tartar and Turkish hordes that invaded Europe. The Ukraine made a treaty with Russia in 1654, which extended her equality and sovereignty, and in December, 1917, was proclaimed a free republic. The Bolsheviks have blighted that realization, but you are not going to submit to their hypocrisy and tyranny. You are going to show the world that you have the strength and will of your courageous ancestors, who resisted to the death Pole, Tartar and Russian. And, also, to prove that Shevchenko did not strive in vain, and that his purpose is yours — to make the Ukraine free.

THE PROTEST meeting at which Prof. Ireton spoke was sponsored by the nationalistic organizations of the cities of Hamtramck and Detroit. The committee which had charge of the arrangements was headed by Dr. A. T. Kibzey and Rev. Strutytsky and included a representative of each organization participating in the event.

The Ukrainians of Detroit are to be heartily commended for taking the initiative step in arranging such a protest parade and meeting, designed to inform the general public of our grievances against Russia. Very expedient in exposing the cruel policy of oppression adopted by the Bolsheviks in Ukraine was the pamphlet prepared by Mrs. Marie Gambal, which presented a true and realistic statement of facts, based upon authoritative sources.

Other communities, such as Boston, Mass., Ambridge, Pa., and New York City have already staged similar demonstrations, thereby performing their duty in this respect. Yet it is hoped that every community which boasts at least a small percentage of Ukrainians will follow suit, for only a united voice of protest will arouse the cold and indifferent statesmen and urge them to demand an investigation of the unbearable conditions prevalent in Soviet Russia.

P. KULISH.

IRENE

Translated by John Panchuk.

(Continued)

"AND SO they say that the prince is still roving through the forest and has never been able to find his Periaslav. Since that time, Periaslav has exchanged hands with the Tartars and the Poles. Indeed, what fate has Periaslav not suffered during the succeeding years? But he will never find it. The maiden's aurochs are still lying in the stream as stones. Just listen: it is not the roar of the water; it is the subdued roar of aurochs under it. It is said that there will be a time when the prince will come to the Auroch's banks and the aurochs will rise and go to seek wild forests in Ukraine."

The girls listened with a mingled feeling of curiosity and awe. Irene scarcely dared to look at the stones which lay scattered along the bed of the stream. It almost seemed to her that they were not real stones, and the water resounded weirdly.

Old Henry's legend threw the girls into a melancholy mood. They scarcely knew whether they should wash or go back home. Conscious of their perplexity, which called forth a smile from Henry who was looking at them, the girls were seized with a feeling of shame. They were accustomed to wash in this swift current, but now they went away from the steep bank to a place where the water had not yet reached the stones and flowed calmly and clearly. In the mirror-like reflection of the water were visible the sky, the bank with the shaggy roots with wild hops, and the twisted eglantine which ran along the very edge, suspending its green tentacles above the stream.

As Irene gazed into the water, she saw a crimson reflection from the top of the steep bank. Someone riding a white horse had e-

merged from the forest, and stood among the eglantine. She feared to look up less someone should really be there; and she feared to look at the stones for she felt as though the enchanted aurochs were about to roar out loud and rush out of the stream. Seizing a girl by the sleeve, she pointed into the water with her finger. The girls looked down and saw a prince on a gray horse upon the Auroch's bank. Their astonishment was great, for who would not have thought it to be the prince, seeing him dressed in crimson and girded in a golden belt.

The Cossack was apparently equally astonished, as he sat motionless upon his horse. He saw the water rushing over the rocks, and an old man sitting on a stone upon the opposite bank of the stream. A little further up stream, several girls stood as if rooted to the ground, holding wet linen in their hands. Were the girls nymphs, who had come out to wash the linen for the river god who lives in the crystal palace beneath the water? Perhaps the old man was the god himself, who had come out to warm himself in the sun's rays?! Once more the Cossack glanced at the old man, and once again he looked at the girls whose shirt sleeves were rolled up to the elbows, and their skirts pulled up to the knees. No precious jewel glistened more beautifully than their alabaster feet shone in the water.

Captivated by the sight, the Cossack remained motionless until old Henry hailed him loudly:

"Hey there, Cossack, what fortune brought you to this bank? Do you wish to wash your crimson uniform in the Trubailo?"

No sooner had he uttered these words than the spell was broken.

The girls blushed and began to wash their linen. The Cossack responded:

"I shall think it was good fortune that brought me to this bank, if you can tell me the road to Veytovtsey?"

"Whom do you wish to see at Veytovtsey?"

"Through Veytovtsey lies my way," said the Cossack. He continued:

"My road leads to someone's hearth; my way leads to someone's heart."

"May the Lord help you in your noble quest," said old Henry. "As for the direction — go lower along the bank and you will come to a road. Following this road, you will reach a stream, and although there is a footbridge across it, a good Cossack can easily leap over it with his horse."

The Cossack thanked the old man for the information, turned his horse, and was soon hidden from sight by the trees.

As soon as he was out of sight, the girls launched upon an animated commentary of the departed Cossack. Not the slightest details of this features escaped their keen observation. His eyes, his brows, his manner of speech, and his smile had passed the critical scrutiny of their eyes, as their description amply testified.

"He is your predestined husband," said one. "No, he is yours," replied another.

"How foolishly you girls talk, as though the haughty prince were your equal," added a third one. "He is predestined for our mistress, if for anybody."

Irene blushed. "Why, Pelagia, are you out of your mind? Did you not hear what he said to old Henry?" Yet she felt somewhat melancholy at the thought that

THE FALL OF UKRAINE

UKRAINE, our dear and native land
Was once the home of happiness,
For then there ruled no hostile hand,
Nor were our people in distress.

The golden sun there shone so bright,
The winds blew softly through the trees,
And filling all hearts with sheer delight
The birds poured forth their melodies.

Yet many enemies were there
Who coveted that land of ours;
And through the means of cruel warfare
Ukraine was seized by foreign powers.

For many a year our people fought
To gain their land back from the foe,
Their neighbors as allies they sought
But no one heeded their sighs of woe.

'Til one day, Colonel Witowsky,
An Ukrainian, bold and true
With his soldiers, strong and husky,
Started the old battle anew.

Into the city of Lwiw they tread
Bearing our flag of yellow and blue,
And not one from that place had fled
Until freedom was gained anew.

But fond hope soon turned to sadness.
Alas! Ukraine could not be free!
For our foes, full of greed and madness,
Soon deprived her of sweet liberty.

So now it's up to us younger men
To join and give a helping hand;
To struggle and fight by sword or pen
'Til the enemy is driven from our land.

Mike Ivanchak, Jr. (15 yrs.)
Girard, Ohio.

he was on his way to win some girl's favor. A girl's heart is softer than wax; it melts under a Cossack's glance, as though under the sun's rays.

"Suppose that he is going to propose to some girl; one cannot escape his predestined bride even with a horse," observed Pelagia.

The girls finished washing their linen, placed it on the wagon, and covered it up with green, odoriferous grass. Then they climbed on themselves and drove back home, chirping merrily like swallows.

As the wagon drew nigh the house, the girls exclaimed suddenly. "Oh, mistress Irene, whose gray horse is that standing in the yard? It looks like the horse of the Cossack that we saw by the river, your prince, your prince, your predestined husband!"

Irene felt her heart beat fast with a mingled feeling of joy and doubt.

The rumble of the wagon attracted the attention of those in the

house. The Cossack looked out the window and exclaimed joyfully, "It is she, it is she!"

The old centurion being already acquainted with the object of the Cossack's visit, was greatly pleased. The suitor was not unknown to him, as he proved to be the son of a respectable and wealthy family, and a deputy-hetman of Mirhorod.

With much ado, he called Irene, who presently entered the room, blushing deeply.

"Here is a handsome suitor for you, Irene," said Tavold. "Does he please you or will you wait for one that is more to your liking?"

Irene remained silent, keeping her eyes on the ground. Her father surmised that it would be long before she could recover enough composure to answer his question, for under such circumstances girls are not wont to reveal their minds; their eyes alone tell the secret.

Tavold continued, "I dare say that such a Cossack is anything

but unacceptable. Embrace and kiss each other, and the Lord bless you."

The Cossack embraced Irene and kissed her rapturously. Then both asked old Tavold for his paternal blessing, which he bestowed upon them.

Whether many kinsmen and neighbors came to the wedding, whether the guests were lavishly feasted, and whether the dancing and merrymaking was prolonged, it is not our purpose to relate.

I saw Irene just before the wedding and she looked winsome as a flower. When I saw her a year later at Mirhorod, she seemed fairer than ever, and her pretty baby was like a God's little star. Many a time I have thought to myself as I gazed at her: She is the Lord's grace and not a young mother. If only someone were clever enough to paint her just as she is with the infant in her arms, what a wonderful picture it would be!

The End.

THE FIRST UKRAINIAN YOUTH'S CONGRESS

held at Chicago, Illinois, August 16 and 17, 1933.

(Continued)

SECOND DAY'S SESSION—THURSDAY, AUG. 17, 1933 (delegates only)

The second day's session of the First Ukrainian Youth's Congress was called to order by the Chairman, Dr. Paul Kanchier, Thursday morning, August 17, 1933, at 10:00, in the North Hall of the Chicago Coliseum, Chicago, Illinois.

The secretary of the Congress, Miss Kozyna, called the roll. The Chairman then called on various delegates to present their plans and ideas for the proposed organization of the Ukrainian Youth in America, prior to unfolding the committee's plan. In answer to the Chairman's question as to the need of the proposed organization, the Congress unanimously voted in the affirmative.

Dr. O. S. Derbawka, Chicago, one of the advisers and promoters of the Congress, offered his plan for such an organization:

Name: American-Ukrainian Youth Association.

Purpose: Organize solidly on cultural and educational basis without regard to religious and political differences. (2) develop and promote moral and physical talents. (3) prepare members to work on national and cultural fields among the Ukrainian people in America. (4) support all Ukrainian national and cultural institutions.

Ways: (1) Organize and regulate branches or chapters where Ukrainians reside throughout America. (2) arrange concerts, plays. (3) arrange courses in Ukrainian history and literature. (4) promote athletics and Ukrainian dancing. (5) arrange debates and lectures in all branches in Ukrainian and American languages. (6) publish a journal for the Youth called "The Ukrainian Youth." (7) encourage members' interest in cultural work in general.

Divisions: In order to carry on the work properly in such an organization, the central group or the executive body should be composed of various sections or divisions: 1—executive body, 2—permanent secretariate, 3—social-educational branch, 4—financial branch, 5—branch of international interests, 6—student branch, 7—sport branch, 8—branch on debates, 9—organizers.

The proposal of the plan was followed by a discussion in which delegates took an active part. Mrs. Diakun, Chicago, moved that delegates limit their expressions to five minutes, thereby giving everybody a chance. Mr. Shumeyko, Newark, amended the motion, stating three minutes were sufficient. Amended motion was unanimously carried, allotting three minutes.

Mr. Stephen Jarema, New York, offered his views . . . "Lectures bore, teachers show" . . . Eradicate party jealousies or we will not have harmonious understanding. Eliminate existing jealousies . . . Do not let politics or religion overrule . . . Let's avoid long discussions and get down to practical working out of the plan. Mr. Danylishyn, Hamtramck, . . . "We all understand party jealousies. What we need is just to keep the group together. We need a plan."

Mr. Shafran, Passaic, asked for a definite plan.

Miss Oleskow, Chicago, presented the plan which the initiative committee worked out. "This being our first opportunity to get together, we feel, that all the delegates should take a hand in working out of the plan for such an organization." I propose that we divide the delegation into seven sections: namely, 1—Organizing section, 2—Cultural-educational section, 3—Sport, 4—Ukrainian Art Section, 5—Student Fund Section, 6—Propaganda Section, 7—Resolution and Constitution Committee.

"All of us have some specific interests and I think we

should have volunteers for the various sections. I further propose that each section hold a short session in various parts of this hall and then present their decisions to the assembly at large. In such a way we will save a great deal of time, and at the same time each delegate will have a chance to express his ideas."

Mr. Shumeyko, Newark, suggested that the above plan be accepted. The suggestion was put into a motion and carried by majority vote.

Miss Oleskow, with chairman's consent, then proposed Mr. Shumeyko, Newark; Stephen Danylishyn, Hamtramck; Stephen Jarema, New York; William Shafran, Passaic; for the Organizing Section, and asked for other volunteers. Those volunteering were, Anna Balko, New York, Stephanie Kudrick, Boston, John Bilinski, Cleveland, Pauline Zorena, Arnold, Mrs. Diakun, Chicago, Natalia Semeniuk, Alberta, and Anastasia Oleskow.

2—Cultural Section: Margaret Semeniuk, Baltimore; Mary Lechicka, New York; Andrew Shchyol, New York; Ivan Kohut, Cleveland; A. Pawlyk, Saskatoon; Helen Hawryliuk, Winnipeg; Dr. O. S. Derbawka, Chicago; Nellie Halaban, Ambridge; Nicholas Prychitko, Detroit; Olga Struzewsky, Chicago; Stephanie Perestiuk, New York; Michael Baysarowich, Chicago; Wm. Rejtjar, Bayonne; Wm. Scraba, Winn.

3—Sport Section: Boris Sawitzky, Brooklyn; Alexander Jarenko, Philadelphia; Peter Zacharchuk, Philadelphia; Marie Adams, Paterson; John Jaworsky, Chicago; S. Herman, Cleveland; Gene Wolkowetzky, Chicago; Michael Krawchuk, New York; Michael Baysarowich, Chicago; Wm. Rejtjar, Bayonne, N. J.

4—Ukrainian Art Section: Melvin Zelechiwsky, Roxbury; Michael Charysz, Cicero; S. Stadnyk, Lansing; E. Zelinsky, Arnold; Pauline Prymack, Minneapolis; Mary Larga, Chicago; Mary Kulnytzka, Cleveland; Helen Repuzinsky, Cleveland.

5—Student Fund Section: Mary Mural, Cleveland; Katherine Hrishko, Hamtramck; Mary Pidlyns, Chicago; Kathleen Zubinska, Chicago; Sophie Fello, Newark; Michael Boris, Bayonne; Theodore Luciw, Minneapolis.

6—Propaganda Section: Joseph Marmash, Baltimore; Theo. Luciw, Minneapolis; S. Witenko, Wheeling; J. Yavorivsky, Roxbury.

7—Resolution Committee: Stephen Jarema, New York; Wm. Scraba, Winnipeg; Andrew Shchyol, New York; Wm. Shafran, Passaic; Anas. Oleskow, Chicago.

All Sections were asked to select some corner of the hall and hold their session, thereby discontinuing the regular session of the Congress for an hour.

At 12:00 o'clock, noon, the Chairman called the Congress to order and asked for the sectional reports. Organizing Section, the most important section of the entire group for it was to consider the basic factors upon which such an organization is to be built, gave its report first through Mr. Shumeyko.

1—Organizational to be absolutely non-partisan.

2—Executive body should consist of president, vice president, secretary and treasurer.

3—President and secretary to be essentially from the same locality.

4—Have district leaders by dividing the country into regions: namely, New England States, Eastern States, Central and Western, and Canada.

5—Unite the Ukrainian Youth into one strong central organization.

a—establish contacts with organizations not repre-

sented in the Congress.

b—arrange state and national conventions.

c—The purpose of the organization is summed up in the preambles.

First: "We,, do hereby unite our efforts in order to achieve a better understanding of ourselves and of the Ukrainian ideals."

Second: "We, the Ukrainian Youth Organizations, do hereby unite ourselves into the in order to reach a common understanding of ourselves and of the ideals and problems of the Ukrainian people."

A prolonged discussion followed the Organizing Section's report in which Miss Kudrick, Mr. Shafraan, Mr. Pawlyk, and other delegates took part. Mr. Shumeyko was asked to re-read the preambles. Mr. Shafraan, Passaic, moved that the Congress accept the second preamble as read, with the name of the organization to be filled in later. Miss Kudrick, Boston, and Miss Balko, N. Y., upheld the motion. The motion was unanimously carried by the Congress. Congress also voted unanimously in accepting the plan of the Organizing Section.

A short discussion arose regarding the Canadian representation as to whether they are to be accepted on equal grounds with the organizations of United States in the proposed organization.

Mr. Pawlyk, explained that the group he represents, the Ukrainian Youth Association of Canada, is already organized into a league and is far more advanced in the work which is only in its pioneering stage here in the United States and there would be difficulty in equalizing the two.

Mr. Svystun, representative from O. D. W. U., stated that the Congress should dwell on organizing the Ukrainian youth in United States first before taking Canadian representation into consideration.

Miss Hawryluk, representative from various groups from Winnipeg, asked, why was the Canadian youth invited if it was not wanted. Mr. Sceraba, Winnipeg, explained that the Ukrainian Youth Association of Canada did not include all Ukrainian factions. (The discussion enlightened the delegates to the effect that Canada was represented by various factions.) Miss Oleskow, Chicago, for a point of clearer understanding, asked whether or not the Ukrainian Youth Association of Canada mentioned, was limited to any one particular faction as far as religion was concerned. Mr. Pawlyk, representative of the Association, explained that the Association in question included all groups and religious factions.

Dr. O. S. Derbawka, Chicago, stated, . . . "As one of the organizers of the movement, I feel that it was not the original plan of the committee to go beyond America, but to organize a Ukrainian Youth Association of America similar to the Youth Association of Canada."

Miss Oleskow, in order to make this situation more explicit, stated, "In calling the Congress, we asked the Canadian Youth to participate because we felt that such a get-together of our Youth would give us a chance to exchange ideas and eventually lead to a mutual understanding between the Youth."

Mrs. Diakun stated that even in the recent women's convention a similar point was brought up, but it was decided to erase the distinction between U. S. and Canadian Ukrainians and work in close harmony. Mr. Jarema, New York, suggested that no distinction be made between the Ukrainian Youth of Canada and that of United States because from a study of geography, as we all know, America includes both Canada and United States.

The discussion was concluded with a decision that Canadian organizations and organizations of the U. S. are to be equal in the proposed organization, and strive for harmonious understanding for the good of all, thereby de-

creasing and eradicating the existing distinction in due time.

In view of the fact that the executive body was the most important link in the proposed organization, the delegates were eager to proceed. Therefore, Mrs. Diakun, Chicago, moved that the Chair go on with the election of the permanent secretariate and avoid further discussion. W. Shafraan, Passaic, seconded the motion which was passed unanimously.

The Chairman opened nominations for the president. Mrs. Diakun, Chicago, nominated Mr. Shumeyko, Newark; Mr. Marmash, Baltimore, nominated Mr. Danylyshyn, Hamtramck; Miss Kudrick, Boston, nominated Miss Oleskow, which nomination was declined. Nominations were closed, and elections took place. (Congress adopted open vote by asking the nominees to leave the assembly.) Mr. S. Shumeyko, was elected by a majority vote 47-17.

Nominations were in order for vice-president: Miss Kudrick, Boston, nominated Miss Hawryluk, Winnipeg; Miss Balko, Brooklyn, nominated Miss Kozyra, Chicago; Mr. Zacharchuk, Philadelphia, nominated Mr. Danylyshyn, Hamtramck. Nominations were closed and elections took place. Miss Hawryluk was elected by majority vote 35-4-16.

Nominations for the secretary:

Mr. Shumeyko, the newly elected president, proposed Miss Balko, Brooklyn, in view of the fact that the president and the secretary should be residents of the same vicinity. Mr. Shumeyko's proposal was accepted and Miss Balko unanimously elected secretary.

Nominations for the treasurer:

Miss Kudrick, Boston, nominated Stephen Danylyshyn, Hamtramck; Mr. Shumeyko nominated Miss Oleskow, Chicago, which nomination was rejected; Mrs. Diakun, Chicago, nominated Wm. Shafraan, Passaic; Miss Hawryluk, Winnipeg, nominated Stephen Jarema, New York. Nominations were closed and elections took place. Mr. Danylyshyn was elected treasurer by majority vote 41-9-3.

The Congress applauded in thanks to Dr. P. Kanchier for presiding as Mr. Shumeyko took the chair and thanked the delegates for the election.

The Chairman then asked for nominations of the district leaders. Eastern States, including New York, New Jersey, Pa., Maryland, Delaware, W. Va., etc., Stephen Jarema, New York, was unanimously elected.

New England States, Mass., Conn., R. I., Vt., etc., Miss Kudrick, Boston, was unanimously elected.

Central and Western States: proposed were, Miss Oleskow, Dr. Kanchier, Chicago, Nicholas Prychitko, Hamtramck. Miss Oleskow was elected by majority vote 33-9-1.

For Canada, Eastern and Western, proposed were: Wm. Sceraba, Winnipeg, A. Pawlyk, Saskatoon, Mr. Roberts, Winnipeg, I. Hawryshko, Winnipeg.

Just before the elections took place, a short discussion arose. Mr. Pawlyk declined the nomination as a leader of Canada as he could not promise to conduct his campaign to the best of his ability by stating that the appeal to the Canadian youth was different from that of the Ukrainian youth in U. S. The Canadian youth was farther advanced in organization work and that the Ukrainian language plays an important part in their lives. His organization lays strong emphasis on the Ukrainian language. Mr. Jarema, New York, explained that the proposed organization is to unite the youth to work together and will in no way infringe upon the rules of the individual organizations; and that this argument had no part in the discussion. Mr. Shafraan, Passaic, moved that Mr. Pawlyk's name be withdrawn as leader. Miss Kudrick, Boston, seconded the motion and added that no one should be asked to do anything unless they were willing. Miss Kudrick moved

that Wm. Scraba be elected leader of Canada with the power of appointing an assistant. Motion was seconded by Mr. Shafran, and carried. Mr. Scraba appointed Mr. Roberts, as his assistant, but the appointment was rejected since the Congress did not appoint him. However, Mr. Roberts promised his cooperation.

Miss Kudrick brought up the question of the proposed league's name. It was questioned whether or not the name was necessary since the league was just in the making and all worked out plans and proposals were to be brought up and decided upon at the following convention which is to be arranged by the executive. Miss Oleskow stated that the Congress should adopt some name, if only temporary, for correspondence purposes.

Following names were suggested:

1—Young Ukrainians of North America—by Mr. Charysz, Cicero.

2—Ukrainian Youth Peoples League of North America—by W. Scraba, Winnipeg.

3—Ukrainian League of North America—by Miss Kudrick, Boston.

4—Ukrainian Youth's League of North America—by Wm. Safran, Passaic, N. J.

Stephen Jarema, N. Y., moved that suggestions be closed and vote taken on the above. No. 4 Ukrainian Youth's League of North America was chosen by majority vote 18-9-16-1.

The delegates were desirous of obtaining a brief report of the Congress and exact copy of the preamble before their departure. Miss Oleskow offered to mimeograph such information for the following day and delegates could obtain it at the Ukrainian Pavilion.

The Chairman then called for the continuation of the sectional reports:

Dr. Derbawka, Chicago, gave the report from the cultural-educational section, recommending: 1. Youth publication, 2. establish schools offering course in Ukrainian literature, history and art, 3. secure qualified instructors for such courses for the branches of the league, 4. conduct correspondence course similar to the ones offered by the Academy in Podebrady, 5. arrange debates between the branches of the league, also contests and festivals. All activities should be made effective by the executive.

Alexander Yaremko, Philadelphia, reported on the sport section, recommending: 1—start a campaign among all Ukrainian Athletic clubs that they be known as Ukrainians and not as Russians and Poles. 2—organize baseball leagues and arrange contests in various localities. 3—secure special section in the press for sports headed by a press agent to whom all notices of games and articles should be sent from various clubs. 4—finances for sport leagues be obtained from central treasury or individual athletic clubs.

Michael Charysz, Cicero, reported on the Art Section; recommending: 1—aim to broaden people's understanding and knowledge of various phases of Ukrainian art, such as music, sculpture, singing, dancing, painting. 2—organize and promote branches in different localities for dancing. 3—select an art advisor for the league to answer problems and questions concerning Ukrainian art.

S. Boris, Bayonne, N. J., reported on the Student Fund Committee, by recommending that the League maintain a student fund to aid the needy students in their undertakings. Ways of providing for such a fund: 1—levy a tax on the total income of social functions held by every club in the league; 2—donations; 3—provide an investigation committee for looking up the student's record and standing. Student in order to receive financial aid should be of Ukrainian descent, enrolled in an academic course, and

have a high scholastic record.

Mr. Luciw, Minneapolis, reported on the section for propaganda, recommending that this section be divided into two divisions so that all activities receive full publicity in Ukrainian and American papers. If possible, secure a column in the existing Ukrainian papers which should be devoted to the league's activities. League should receive support of all nationalistic clubs, churches and institutions in spreading its propaganda. Ukrainian students in colleges and universities should try to acquaint the American people with the Ukrainian culture and history.

The question of the entrance fee to the proposed League was then brought up. After various suggestions, Mr. Shafran moved that the entrance fee to the League be set at \$1.00. Motion was seconded by Mr. Charysz, Cicero, and unanimously carried.

Resolution committee reported through Miss Oleskow recommending that the Congress adopt special resolutions in the form of protests and appeals which are to be sent to Secretary of State in Washington, D. C., protesting against the inhuman treatment of the Ukrainian people under USSR; and another to the Czechoslovakian government with an appeal to transfer the Academy from Podebrady to the Carpathian Ukraine. Congress accepted the proposed resolutions.

Mrs. Diakun suggested that the League obtain souvenirs from the Ukrainian Pavilion at the Fair for posterity.

Miss Oleskow, offered a few suggestions regarding working in the districts: a—delegates should propagate the idea and necessity of such a central organization, upon their arrival to their respective communities; b—organize their local groups to work in harmony and social cooperation; c—persuade the non-represented groups to join the League; d—work faithfully on the new field and make preparations for the following convention.

Mr. Shumeyko asked the chairman of the Congress Committee as to its financial standing. Miss Oleskow informed the delegates that the committee's treasury had \$26.11 out of which some miscellaneous expenses were to be paid before a proper transfer to the League's treasury could be made.

Mrs. Diakun, Chicago, moved that the president take charge of the present treasury and regulate its expenditures, but the clubs enrolling into the League sent their entrance fee of \$1.00 to the Treasurer, Mr. Danylishyn. Motion was seconded by Jerry Yavoriwszy Roxbury, and carried unanimously.

In conclusion, Mr. Shumeyko told the delegates that this day was significant for the Ukrainians of America. It marked the first step towards the organizing of our Youth. He thanked the delegates in the name of the newly elected officers for their kind participation and promised to work faithfully on the new field, also urging the delegates to co-operate and strive for the better future, thereby eradicating some of the pessimism of the older generation's outlook on the Youth's problem.

Miss Oleskow also thanked the delegates for their participation and the wonderful cooperation they gave the Initiative Committee in making this event, the Youth Congress, possible, and wished the League success.

And thus, with the soaring spirit of realized hope, all hearts united in "Szche ne vmerla" and "Ne pora" which marked the close of the historic event of the Ukrainian immigration in America, the First Ukrainian Youth's Congress.

Respectfully submitted,

MARY KOZYRA,
THEODORE LUCIW,

Secretaries.

Phone: Trinity 2-1869, 2-1870

BELMONT CREAMERY CO.

PASTEURIZED MILK and CREAM
BUTTERMILK, BUTTER,
COTTAGE CHEESE

Українська Молочарня доставить Вам радо
усі молочні продукти.
Будемо вдячні за попертя.

3291 Belmont Ave.

Detroit, Mich.

ТЕОДОР БАСЬКО

- i -

ВАСИЛЬ БАЙОР

ПРОДАВЦІ ГРОСЕРІЙ Й М'ЯСНИХ
ВИРОБІВ

Купуйте у своїх!

12003 Nagel & O'Connor Sts. Detroit, Mich.

Phone: Madison 4026

SANITARY MEATS

RETAILERS and WHOLESALERS
of HIGH GRADE MEATS
RESTAURANTS A SPECIALTY

Чемна та совісна обслуга.

9117 Jos. Campau Ave.

Hamtramck, Mich.

Phone: Townsend 8-3537

Др. А. Т. КІБЗЕЙ

Одинокий Українець-Лікар в Дітройт
Ординує
в медицині, хірургії й акушерії

11903 Jos. Campau Ave.

Detroit, Mich.

ХТО ХОЧЕ

навчитися доброї української літературної мови, пізнати історію своєї мови, довідатися як де говорять український нарід

ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ
НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ МІСЯЧНИК

"РІДНА МОВА"

Присвячений всебічному вивченню укр. мови

Головний Редактор і Видавець
ПРОФ. Д-Р ІВАН ОГІСЕНКО.

ПЕРЕДПЛАТА: 6 zł. річно, 3 zł. піврічно, 1 zł. 50 gr. чвертьрічно. За границею 2 американські долари або їх рівновартість у іншій валюті (35 кор. чеських, 180 лейв рум., 5 нім. марок, 30 фр. французьких, 65 динарів). БРАЗКОВЕ ЧИСЛО 50 ГР.

— Контото чекове П. К. О. № 27.110. —

Адреса Редакції й Адміністрації:
Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Tel. 10-24-05

ЗА ДВА ДОЛЯРИ

можете дістати всі отсі книжки:

- «Наша земля в числах».
- «Розвиток життя на землі».
- «Як повстає життя».
- «Людина й машина».
- «Чоловік та жінка». (Про полове життя та полове хороби)
- «Культурна людина» (Наука про те, як жити з людьми)
- «Слово до молодих людей».
- «Оповідання про сили природи».
- «Вибір поезій — О. Олеся».
- «І це й те». (Образки з 1918—1921 рр.)
- «Як добути красу й як задержати молодість та здоров'я. (Косметичний порадник плекання краси з 50 ілюстраціями).

Замовлення з грішми посилайте в редакційним листі на адресу:

Irena Buniak, Lwiv, East Galicia,
ul. Żulińskiego 15. (Poland, Europe).

158 Pcs.

ПОЗІР! УКРАЇНКИ!

100 Dinner Set

32 Pcs. Glassware Set

26 Pcs. Silverware Set

Хто дістане майже даром 158 кусників столового начиння?
ТОЙ, ХТО МАТИМЕ КВИТОК З ЩАСЛИВИМ ЧИСЛОМ!

Як можна одержати такий квиток?

Хто зложить річну передплату на «Жіночий Світ», той дістане два квитки.

Хто зложить пів-річну передплату, той дістане один квиток.

Хто зложить жертву на Пресовий Фонд, за кожних 10 центів одержить один квиток.

Льосовання відбудеться 1. березня, 1934. р. в місті Дітройт, в присутності представниць всіх жіночих організацій.

За вказівками звертатись на адресу:

ZINOCY SVIT

1006 E. CARSON ST.

--

PITTSBURGH, PA.